

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Фонд ПИО исплатиће у септембру новчану помоћ у износу од 5.900 динара свим корисницима пензија који су право остварили закључно са 25. августом ове године. До краја године сви пунолетни грађани Србије од државе ће добити још по 50 евра

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

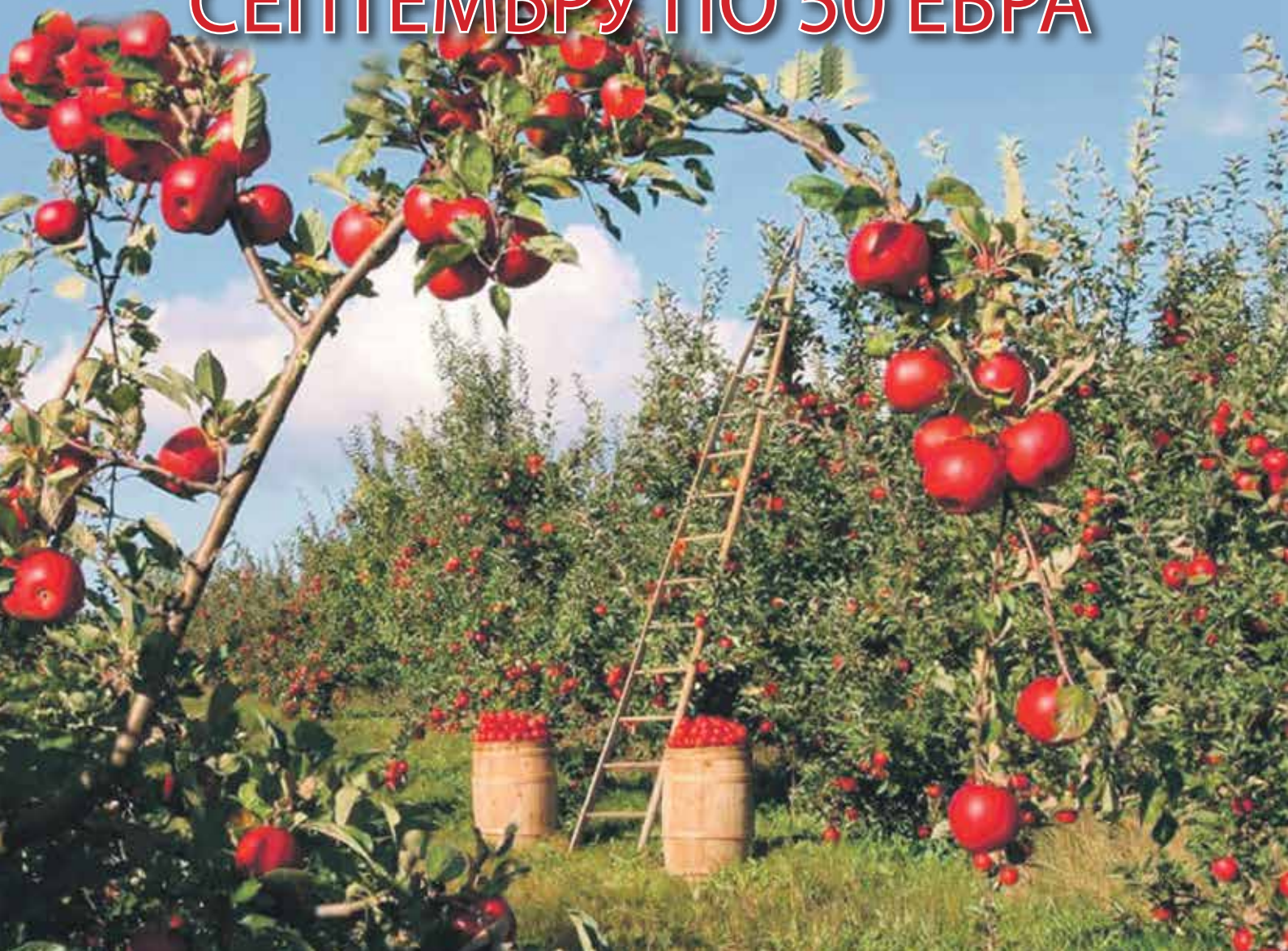
0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ПЕНЗИОНЕРИМА У СЕПТЕМБРУ ПО 50 ЕВРА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарииа
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

САТ СВЕТСКЕ ПОПУЛАЦИЈЕ УСПОРАВА

Колико нас има

Према најновијим проценама, тренутна светска популација износи 7,9 милијарди људи. Пре више од два века, 1804. године, становништво света достигло је једну милијарду, након 123 године две, а за наредне 84 чак пет милијарди.

Земља је 11. јула 1987. године добила петомилијардитог становника, а Београд, престоница тадашње СФРЈ, на поклон од Уједињених нација (УН) сат који броји становнике планете јер је тај петомилијардити становник рођен у југословенском граду Загребу. УН су овај датум озваничиле као Светски дан становништва, а сат и данас у Палати Србија (некада зграда Савезног извршног већа) броји, додуше непрецизно, житеље света и бивше Југославије.

Пописи становништва у Србији

Први попис у Србији забележио је јуна 1834. године 660.492 становника Кнежевине Србије. Од тог „пописа људства“ па до Првог светског рата пописи су, у просеку, спровођени скоро на сваких пет година, што сведочи о динамичном историјском раздобљу. У периоду између два светска рата извршена су само два пописа становништва – 1921. и 1931. године, а попис планиран за 1941. није спроведен због избијања Другог светског рата. Године 1948. у СФРЈ је извршен тзв. скраћени попис, а 1953. и први комплетан послератни попис становништва. Последњи попис у Републици Србији био је 2011, а наредни је, због актуелне епидемиолошке ситуације, одложен за октобар 2022. године.

Од тада светска популација вртоглаво расте. Само у 20. веку број становника је порастао са 1,65 на шест милијарди, а 1970. године било је, према процени, упола мање људи него данас. За 40 година, од 1959 (три милијарде) популација се удвостручила и током 1999. године планета је дочекала и свог шестомилијардитог житеља. Према подацима УН, октобра 2011. рођен је седмомилијардити становник, а очекује се да ће нас 2023. године бити и свих осам милијарди.

Индија је од 1950. године највише допринела порасту светске популације, а у наредним деценијама постаће најмногољуднија и на том месту ће заменити Кину. Нигерија ће претећи Сједињене Америчке Државе и заузеће треће место на светској ранг листи. У Азији живи највише глобалног становништва, око 60 процената, док је други најнасељенији континент Африка.

Тренд раста светске популације ће се наставити, али успореније, и процењује се да ће до 2037.

планета бројати девет милијарди становника, а до 2057. и свих десет милијарди.

Упамћено је и да је 2007. била прва година у којој је више људи живело у урбаним него у руралним подручјима. Око половине светског становништва већ живи у урбаним срединама, а процена је да ће 2050. године бити око 70 одсто градског становништва, односно око 6,5 милијарди. Од 2025. године на урбанизованој мапи света биће 30 мегаполиса (градова са више од 10 милиона становника), за разлику од 1950. када су постојала тек два. Њу Делхи би требало да постане око 2028. године град са највише житеља.

Најмногољудније земље, парадоксално, немају и највећу густину насељености. Популација Монака износи око 39.000, што га чини једном од земаља са најмање становника на свету. Површина Монака је око два километра квадратна, а то значи близу 20.000 становника по квадратном километру и ставља га на прво место светске листе густине насељености.

И поред свих показатеља и савремених методологија не може се са сигурношћу рећи колико људи је до данас живео на Земљи (груба процена је да је од почетка људске врсте рођено укупно око 106 милијарди), али се основано претпоставља да ће нас до краја овог века бити 10,9 милијарди.

Ј. Оцић

СТИЖЕ СЕПТЕМБАРСКА НОВЧАНА ПОМОЋ

Пензионерима по 50 евра

У складу са Закључком Владе Републике Србије од 8. априла 2021. године Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање извршиће 22. септембра исплату новчане помоћи од 50 евра у динарској противвредности свим корисницима пензија. Реч је о корисницима који су право остварили закључно са 25. августом 2021. године.

Заменик директора Фонда ПИО, Реља Огњеновић, објаснио је коме ће све бити исплаћена ова помоћ.

– Новчану помоћ у износу од 5.900 динара добиће корисници који су остварили право на пензију, укључујући и кориснике који су то право остварили применом одредаба међународних уговора о социјалном осигурању. За кориснике права на тзв. дељиву породичну пензију узима се у обзир свака одвојена

исплата пензије. Такође, помоћ ће бити исплаћена и корисницима права на привремену накнаду – инвалидима рада друге и треће категорије инвалидности, односно преостале радне способности, у складу са члановима 223 и 225 Закона о пензијском и инвалидском осигурању, и инвалидној деци – корисницима привремене накнаде код Фонда. Услов за све је да су право остварили закључно са 25. августом 2021. године. Напомињем да ће се корисницима који су право остварили закључно са 25. августом ове године, а којима решења о признавању права буду донета после тог датума, исплата извршити једнократно, након успостављања исплате права – навео је заменик директора Фонда.

Реља Огњеновић је подсетио и да корисници који испуњавају услове у складу

са овим Закључком Владе, као и приликом ранијих исплата новчане помоћи, неће морати да се пријављују, него ће им новац аутоматски бити исплаћен.

Подсећамо да је Влада Републике Србије у фебруару ове године усвојила трећи пакет мера економске помоћи, у оквиру којег је и директна новчану помоћ државе за ублажавање последица пандемије болести ковид 19 у износу од два пута по 30 евра, према пакету мера, имају пунолетни држављани Републике Србије са пребивалиштем на територији Србије, са важећом личном картом на дан 23. априла 2021. године, када је ступио на снагу Закон о Привременом регистру пунолетних држављана РС. Сви пунолетни држављани су првих 30 евра добили у мају, док ће

Реља Огњеновић, заменик директора Фонда ПИО

других 30 евра бити исплаћено у новембру.

Захваљујући одговорној економској политици и постигнутим резултатима, држава ће свим пунолетним грађанима исплатити и додатних 20 евра у децембру месецу. То значи да кориснике пензија до краја године очекује исплата укупно 100 евра, а за фебруар, најкасније март идуће године најављено је још по 20.000 динара новчане подршке.

Г. О.

МИНИСТАРКА ЗА РАД, ГРАДОНАЧЕЛНИК НОВОГ САДА И РУКОВОДСТВО РФ ПИО ОБИШЛИ РАДОВЕ НА НОВОЈ ЗГРАДИ ФИЛИЈАЛЕ НОВИ САД

Зграда на понос Фонда и Новог Сада

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, помоћница министра у Сектору за заштиту особа са инвалидитетом Биљана Барошевић, градоначелник Новог Сада Милош Вучевић и заменик директора Фонда ПИО Реља Огњеновић са сарадницима, обишли су 31. јула радове на изградњи нове зграде Филијале Фонда у Новом Саду. Домаћини су им били директор Покрајинског фонда Славко Имрић и директор новосадске филијале Горан Вишњић.

Након обиласка нове зграде на Житном тргу гости су се сагласили да ће то бити најлепши пословни објекат Фонда ПИО.

Министарка Кисић Тепавчевић је нагласила да је овај пројекат симбол снаге државе.

– Велика је срећа и понос када видите колико се улаже у државу и колико се чини да се побољша квалитет живота грађана. Ово велелепно здање показује какав је приступ државе када су у питању сви аспекти живота и рада грађана. Нова зграда ће омогућити да се пра-

Здесна налево: министарка за рад Дарија Кисић Тепавчевић, заменик директора РФ ПИО Реља Огњеновић и директор Покрајинског фонда Славко Имрић

ва грађана брже реализују, а бољи услови рада сигурно ће допринети већој продуктивно-

сти запослених, смањењу редова и побољшању квалитета свих услуга – рекла је Дарија Кисић

Тепавчевић и додала да је нарочита пажња посвећена просторијама за медицинско вештачење, које ће у потпуности бити прилагођене особама са инвалидитетом и особама са различитим поремећајима здравља.

– Врло брзо уследиће отварање нове зграде, а Фонд ПИО је и на овом пројекту исказао јаке параметре стабилности. До 2012. године дотација државе за пензије била је 50 одсто, а дочекали смо да у мају и јуну за пензионере из категорије запослених нема дотација државе, све се исплаћује из ПИО фонда – похвалила је министарка пословање Фонда.

То је потврдио и Реља Огњеновић, заменик директора РФ ПИО.

– У мају 2020. године овде су били само ископи. Уз све проблеме које смо имали, и подземне воде и структуру земље, и ковид, ми смо успели да изградимо најлепшу зграду ПИО фонда и да је финансирамо из сопствених средстава, што је јасан показатељ финансијске стабилности Фонда, а све то не бисмо могли да приуштим без јасне политике Владе и отварања радних места. Од пре два месеца више не размишљамо о томе како ћемо исплатити пензије, јер смо пензије за кате-

Радови на новој згради новосадске филијале теку према плану

горију запослених исплатили из изворних прихода Фонда, већ размишљамо о животном стандарду пензионера, о међугенерациској сарадњи и свему ономе што можемо да приуштим нашим корисницима и осигураницима – истакао је Реља Огњеновић.

Милош Вучевић је нагласио да је нова зграда Фонда ПИО по

вредности у првих пет инвестиција у Новом Саду и да ће у њој постојати најбољи услови за остваривање свих права грађана из те области.

– Поред свих изазова са којима се суочава друштво, носиоци овог пројекта нису стали и изградња фантастично напредује. Очекујемо да ћемо почетком октобра добити најлеп-

шу зграду Фонда ПИО у целој Србији са најбољим условима за остваривање права свих корисника. Честитам министарки и руководству Фонда, јер ово ће бити објекат на понос Новог Сада, на који ће бити упућени људи из целе Војводине – истакао је градоначелник Вучевић.

Ј. Томић
М. Мектеровић

ЗАМЕНИЦИ ДИРЕКТОРА ФОНДА ПОСЕТИЛИ ФИЛИЈАЛУ КРАЉЕВО

Обилазак и разговор са запосленима

Заменици директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Реља

Огњеновић и др Александар Милошевић, са сарадницима, били су 24. августа ове године

у радној посети Филијали Краљево. Са директорком Филијале Краљево, Биљаном Бар-

ловац, директором Филијале Ужице, Драганом Катићем, и директором Филијале Нови Пазар, Мирсадом Абдурахмановићем, разговарали су о актуелним пословима, потребама филијала и плановима за наредни период.

Прилику да разговарају са највишим менаџментом Фонда имали су запослени у Филијали Краљево, које су заменици директора обишли са сарадницима.

– Настављамо са праксом обиласка филијала и разговора са запосленима – рекао је том приликом Реља Огњеновић.

Заменици директора Фонда ПИО Реља Огњеновић и др Александар Милошевић разговарали са директорима филијала Краљево, Ужице и Нови Пазар

Г. О.

ОБАВЕЗЕ ДЕЦЕ, ПОРОДИЧНИХ ПЕНЗИОНЕРА

Потврде о школовању

Јесен обележава почетак нове школске и универзитетске године, а са њима и обавезу корисника породичних пензија – деца којима је школовање услов за коришћење права, да Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање доставе потврде о школовању. Деца старија од 15 година то већ знају, док је онима који пуне 15 година ово сасвим нова обавеза на коју не смеју да забораве како би несметано користили породичну пензију.

Да би се ово право задржало, потребно је да дете које је напунило 15 година похађа средњу школу, док деца од 20 до 26 година старости морају да доставе потврде о студирању на високошколској установи. Закон о пензијском и инвалидском осигурању не прави разлику између редовног и ванредног школовања, као ни између различитих категорија студената – самофинансирајућих и суфинансирајућих.

Деца породични пензионери имају обавезу да РФ ПИО достављају доказе о томе да похађају одговарајућу школу, и то треба да чине благовремено, без одлагања, одмах по упису сваке школске године. Осим података о идентитету детета и установе која је издаје, потврда треба да садржи и податке о томе на коју школску годину се односи, као и о статусу који ученик, односно студент има у тој школској години.

Студирање у иностранству

Сваке године повећава се број ученика и студената који наставу похађају у Републици Србији, али и код иностраних образовних институција, а све чешће је и школовање путем интернета, па је због тога неопходно правилно утврдити основаност коришћења права на породичну пензију за децу која се на овај начин школују. У циљу да се тај задатак обави без пропуса, министарство у Влади Републике Србије у чијој је надлежности просвета редовно сачињава спискове школских установа које имају дозволу за

рад, а у случају да за дете које похађа неку установу не може са сигурношћу да се утврди дали испуњава услове за коришћење породичне пензије, докази о школовању се тумаче у сарадњи са истим министарством.

Како се одређен број корисника породичне пензије школује изван граница Републике Србије, по школским програмима који нису увек слични онима који се примењују у домаћој просвети, за њих је некада потребно додатно тумачити чињенице које су наведене на потврди. Најчешће разлике у односу на ученике и студенте који наставу похађају у Србији огледају се у другачијим нивоима школовања (нпр. назив иностране школске установе може да упућује на високу школу иако се ради о средњошколској установи), различитом датуму почетка школских година, односно семестара, њиховом трајању и слично. Аутентичност школских потврда из иностранства често се не потврђује онако како је код нас уобичајено – печатом, већ електронским потписом, интернет адресом за непосредну верификацију на страницама саме школе, или кодом. Такви кодови су у последње време и код нас популарни – бар-кодови и QR (кју-ар) кодови, попут оних на ковид уверењима или банкарским уплатницама. Сва деца која се школују у иностран-

ству и потврду добију на језику државе у којој се школују, треба уз потврду да доставе и превод овлашћеног судског тумача.

Благовремено достављање потврде о школовању може утицати не само на право детета на породичну пензију, него и његовог живог родитеља који није навршио године живота потребне за признавање права на породичну пензију, већ то право користи због вршења родитељске дужности (подсетимо, услов за самостално коришћење породичне пензије је за удову умрлог осигураника је навршење 53 године живота, а за удовца 58 година живота). Када се узме у обзир и законска одредба која прописује да преживели брачни друг право на породичну пензију трајно задржава у случају када потребне године живота наврши у току трајања права за дете, онда је јасно да достављање потврде има значај и за друге чланове породице осим деце.

Привремена обустава исплате

Неблаговремено достављање потврде условиће привремену обуставу исплате породичне пензије, да би се избегла преплата. На овај начин штите се и Фонд и пензионери од излагања непотребним трошковима наплате неосновано исплаћених износа. Ипак, како је на овај начин могу-

ће спречити преплату само у случају када право на породичну пензију користи једно дете, а не и у случајевима када постоји више корисника, потребно је да дете које је завршило или прекинуло школовање о томе благовремено обавести Фонд.

Студенти појединих високошколских установа некада не могу на време да доставе доказе о упису школске године јер последњи испитни рокови из претходне године трају и у време када би већ требало да почне наредна школска година, или из других објективних разлога. Запослени у Фонду који раде на пословима исплате пензија имају разумевања за кашњења из оваквих разлога, али то је и разлог више да се потврде доставе одмах по добијању, како би исплата пензије могла несметано да се настави.

За крај, подсећамо децу породичне пензионере да, осим Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, доказе о школовању треба да доставе и иностраним носиоцима осигурања код којих су остварили право на пензију, уколико је то предвиђено правним прописима друге државе, а такође и да је потребно да Фонд обавезно обавести у случају да се запосле или почну да обављају самосталну делатност док користе пензију.

М. Мирић

ПОЧЕЛА РЕХАБИЛИТАЦИЈА У БАЊАМА О ТРОШКУ РФ ПИО

На опоравку први пензионери

И даље највеће интересовање за Врњачку Бању

Након што су 5. јула објављене коначне ранг листе за десетодневну рехабилитацију корисника пензија о трошку Фонда ПИО, у Фонду је настављен преостали посао у вези са упућивањем пензионера у бање, у складу са свим процедурама и одредбама Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО. Како је предвиђено овим правилником, Фонд писаним путем обавештава корисника пензије да је остварио право на рехабилитацију у једној од 24 установе, обавештава га о списку области из којих се пружа рехабилитација, као и о спецификацији услуга које су му обавезно омогућене. Поред тога, Фонд доставља свакој установи списак корисника који се упућују на рехабилитацију.

Позивање пензионера, договор око термина коришћења, њихов пријем у РХ центре према одређеном редоследу и динамици, посао је који обављају запослени у рехабилитационим центрима. Један број корисника по овогодишњем конкурс у већ користи своје право опоравка. У Врњачкој Бањи, која је дуги низ година једна од бања за коју се пензионери највише опредељују, на бесплатној рехабилитацији се већ налази већи број корисника.

Услуге у складу са Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО подразумевају лекарски преглед приликом пријема са формирањем историје болести, ЕКГ, основне и циљане лабораторијске анализе, редовне лекарске визите

радним данима, присуство дежурног лекара после подне, ноћу и нерадним данима, све терапијске процедуре из области из којих се пружају услуге – најмање три врсте терапија, и издавање отпусне листе.

Подсећамо да је за трошкове рехабилитације пензионера у здравствено-стационарним установама и бањско-климатским лечилиштима ове године Финансијским планом Фонда ПИО опредељено 473,63 милиона динара, односно 85 одсто од укупних средстава која су у 2021. години планирана на име друштвеног стандарда корисника пензија. По овогодишњем конкурс у, право на бесплатан опоравак остварило је укупно 15.435 корисника пензија.

Ј. О.

ПОДНОШЕЊЕ ЈЕДИНСТВЕНЕ ПРИЈАВЕ НА ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ У РОКУ

Мање гужви на шалтерима Фонда

О поступку подношења јединствене пријаве у електронском облику директно путем портала ЦРОСО смо већ писали, али није наодмет да подсетимо послодавце да од 1. јула Фонд ПИО више не подноси преко портала ЦРОСО пријаве за обвезника подношења пријаве које су поднете у законском прописаном року.

– Сваки послодавац путем ЦРОСО портала врши пријаве, одјаве и промене осигурања за своје запослене, јер су послодавци у обавези да посе-

дују квалификоване електронске сертификате који су им за пријаве потребни. Директним подношењем јединствених пријава преко ЦРОСО смањен је број оних који долазе на шалтере Фонда ПИО за скоро 30 одсто. Читав систем је аутоматизован, ради у реалном времену па се поднете пријаве одмах виде у систему. Свака пријава има свој евиденциони ИД број, због чега је практично немогуће да дође до грешке у смислу дуплирања неке пријаве или да је пријава послата,

а да није стигла – објаснио је Роберт Раствојић, шеф Одсека за електронску размену података у Сектору за остваривање права из ПИО.

Рок за подношење пријаве је најкасније пре ступања запосленог и другог радно ангажованог лица на рад, односно у року од три радна дана од дана почетка обављања делатности, односно од дана престанка запослења, престанка обављања послова или обављања делатности, односно од дана настале промене у току осигу-

рања. Изузетно, Фонд подноси пријаве и након 1. јула само за физичка лица која немају техничке могућности за регистрацију пријаве у електронском облику директно преко портала ЦРОСО, за носиоце пољопривредног домаћинства, односно газдинства, као и за чланове њихових породица. За оне који уплаћују допринос по члану 15, кориснике пензија и чланове њихових породица, као и до сада пријаве и даље врши Фонд.

Ј. Томић

Не само по правима из ПИО

Медицинска вештачења у Фонду ПИО се обављају у складу са прописаним и прецизно дефинисаним процедурама. Обавеза свих лекара вештака је да кроз сталне едукације прате и примењују достигнућа савремене медицинске теорије и праксе, о чему Фонд континуирано води рачуна. Приоритет је високо-професионалан однос на релацији лекар вештак – осигураник, односно корисник права. Посао лекара вештака је специфичан јер подразумева, уз медицинско, и знање законских регулатива.

У првостепеном поступку остваривања права из ПИО у току 2020. године обављено је укупно 65.935 вештачења, а у другостепеном поступку 7.231.

Међутим, поред вештачења о радној способности, телесном оштећењу, потреби за туђом помоћи и негом и другим чињеницама од значаја за права из пензијског и инвалидског осигурања, као и вештачења по међународним уговорима о социјалном осигурању, лекари Фонда ПИО обављају и вештачења за потребе центара за социјални рад по Закону о социјалној заштити, вештачења по Закону о запошљавању особа са инвалидитетом, као и по Закону о финансијској подршци породици са децом. О овим комплексним пословима разговарали смо са др Диком Кајевићем, директором Сектора за медицинско вештачење РФ ПИО.

– У току 2020. године радили смо, разуме се, у специфичним условима али је посао морао да се одвија без обзира на пандемију. За потребе центара за социјални рад у првостепеном поступку остваривања права у 2020. години обављено је вештачење по 13.880 захтева. У 2021. годину пренето је 14.436 захтева. Када је реч о вештачењу у другостепеном поступку, примљено је 769

Дика Кајевић, директор Сектора за медицинско вештачење РФ ПИО

жалби прошле године, а уз жалбе из 2019. било је укупно 1.009 жалби. У току 2020. године решене су 862 жалбе – прецизира наш саговорник.

Од почетка примене Закона о рехабилитацији и запошљавању ОСИ, дакле још од 2010. године, лекари Фонда ПИО су укључени у вештачење за потребе запошљавања особа са инвалидитетом, што представља још један сложен посао.

– Лекар вештак је председник комисије коју и образује Републички фонд ПИО. Комисију поред лекара вештака Фонда чине стручњаци других одговарајућих области. Процена радне способности и могућности запослења или одржања запослења обавља се у Националној служби за запошљавање. Током 2020. године обављено је 3.590 вештачења у првостепеном и 123 вештачења у другостепеном поступку остваривања права у складу са законом којим се уређује

запошљавање особа са инвалидитетом и који се реализује у сарадњи са НСЗ – наводи др Дика Кајевић.

Фонд већ три године обавља вештачење по Закону о финансијској подршци породици са децом. Мишљење о степену сметњи у психофизичком развоју и инвалидитету детета ради остваривања права на одсуство са рада или рада са половином пуног радног времена даје комисија РФ ПИО. Подсећамо да је Фонд, у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, радио на изради Правилника о ближим условима, поступку и начину остваривања права на одсуство са рада или рада са половином пуног радног времена ради посебне неге детета.

– Правилник је ступио на снагу 18. 7. 2018. године, заседање првих комисија за ту врсту вештачења почело је у Београду, а почетком августа те године организовано је заседање комисија и у другим филијалама Фонда. Право на одсуство са рада или на рад са половином пуног радног времена и право на накнаду зараде за време одсуства са рада утврђује се на основу поднетог захтева за вештачење здравственог стања детета, у складу са законом којим се уређује финансијска подршка породици са децом, а сходно истом закону и право на остале накнаде по основу посебне неге детета, које се такође утврђује на основу поднетог захтева за вештачење здравственог стања детета. Када је реч о прошлој години, укупно је обављено 13.078 вештачења у првостепеном и 684 вештачења у другостепеном поступку остваривања права – рекао је директор Дика Кајевић.

Из ординације вештака контролора, др Јованка Лукић, помоћник директора сектора

Јелена Оцић

Лесковац: пластеници угроженим породицама

У оквиру пројекта „Директна социо-економска помоћ угроженим породицама и пружаоцима социјалних услуга у локалним заједницама у Србији“, који град Лесковац спроводи у сарадњи са организацијом АСБ, потписани су уговори са 12 породица којима ће бити донирани пластеници, укупне вредности 18.000 евра.

– Помоћ је једнократна и бесповратна, а уговори ће бити реализовани до краја ове године. Циљ пројекта је да се допринесе социо-економској инклузији угрожених породица и појединаца у нашем граду и Србији и да се створе бољи услови за њихов живот и запослење. Корисници су имали обуку из основа пластеничке производње где су могли да се упознају са пластеничком производњом, потенцијалним ризицима и проблемима са којима се произвођачи могу сусрести – каже Горан Цветановић, градоначелник Лесковца.

Бојан Јовановић из Турековца је у име корисника помоћи захвалио граду Лесковцу и организацији АСБ на помоћи, додајући да им грантови много значе јер сами, без подршке, не би могли да изграде пластенике.

Алибунар: превентивни прегледи

Министарство здравља и Дом здравља Алибунар организовали су превентивне лекарске прегледе за мештани општине Алибунар. Заинтересовани су могли да обаве бројне специјалистичке прегледе, лабораторијске претраге, ултразвучну и рендген дијагностику. По речима Миленка Ратковића, директора Дома здравља у Алибунару, грађани су задовољни овим видом превенције у општини Алибунар јер су прегледима обухваћени пацијенти из свих насељених места општине без обзира на то да ли имају упут, здравствену књижицу или социјално осигурање.

Прегледи су реализовани викендом када је велики број грађана могао да искористи прилику да провери здравље. Ово је било од нарочите користи становницима оних места у којима лекар не ради сваког дана.

Покрајинска влада: субвенције за запошљавање

У Покрајинској влади су крајем јула додељени уговори корисницима средстава по јавним конкурсима за област запошљавања, односно, за samozapošljavanje, запошљавање незапослених лица и за спровођење јавних радова, које је расписао Покрајински секретаријат за привреду и туризам.

Секретаријат је определио укупно 42 милиона динара за запошљавање и радно ангажовање укупно 182 лица. На конкурсима за доделу субвенција послодавцима за запошљавање незапослених лица, који је вредан 22 милиона динара, додељена је 61 субвенција за запошљавање укупно 88 особа, док је на конкурсима за samozapošljavanje додељено 60 субвенција. Конкурсима за спровођење јавних радова на територији Војводине за цивилни сектор обезбеђено је пет милиона динара, а средства су намењена социјалним и хуманитарним делатностима и за одржавање јавне инфраструктуре. Субвенционисан је 21 пројекат и радно ангажована 34 незапослена.

Уговоре је корисницима свечано уручио покрајински секретар за привреду и туризам, др Ненад Иванишевић (на слици).

Трстеничко позориште победник Фестивала у Требињу

На 64. Фестивалу фестивала – смотри драмских аматера одржаној у Културном центру у Требињу, љубитељима позоришне уметности представила су се позоришта из Северне Македоније, Црне Горе, Србије и Босне и Херцеговине. Трстеничко позориште одушевило је тамошњу публику последње такмичарске вечери. Они су извели позоришни комад „Поморанџина кора“ и проглашени су најбољим позориштем на Фестивалу, и према одлуци стручног жирија, и по мишљењу публике. Прву награду Фестивала за костимографију – „Златну маску“ добила је такође чланица трстеничког позоришта, Јелена Јовић.

Трстеничко аматерско позориште је до сада више пута награђивано за своје наступе, а овај пут су постали апсолутни победници фестивала.

Дунавски дијалози и ове године у Новом Саду

Фестивал савремене уметности „Дунавски дијалози“ одржаће се по девети пут у Новом Саду, у периоду од 7. до 28. септембра.

Ову мултимедијалну мозаичку манифестацију замишљену као преглед најактуелнијих збивања у уметности подунавског региона организује новосадска галерија Бел арт, а посетиоци ће на неколико локација у граду моћи да погледају изложбе слика, скулптура, инсталације, изложбе уметничких застава, видео радове, биће одржане радионице и симпозијум.

Централна изложба „Друштво и уметност у околностима изнуђене реалности“, биће одржана у Музеју савремене уметности.

Фестивал „Дунавски дијалози“ је платформа за презентацију актуелних токова визуелне уметности дунавског региона, уметничку сарадњу и размену, коју је галерија Бел арт покренула још 2013. године, а до сада је учествовало више од 400 уметника, кустоса и теоретичара уметности из 14 земаља.

Просечна нето зарада у јуну 65.070 динара

Према подацима Републичког завода за статистику, просечна бруто зарада у јуну ове године у Србији је износила 89.793 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) била 65.070 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар–јун ове године, у односу на исти период 2020. износио је 8,4 одсто номинално, односно шест одсто реално, док су истовремено нето зараде порасле за 8,6 процената номинално и за 6,2 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за јун ове године номинално је била виша за 8,7 одсто, а реално за 5,2 одсто, док је просечна нето зарада номинално била виша за 8,9 одсто, односно за 5,4 одсто реално.

Медијална нето зарада за јун износила је 49.999 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до тог износа.

Нови Сад: пријем за студенте са инвалидитетом

Покрајински секретар за високо образовање и научноистраживачку делатност, проф. др Зоран Милошевић, приредио је 20. августа пријем за студенте са делимично или потпуно отежаним ходом и ослабљеном моториком (на слици), који су од 1. до 10. августа боравили на рехабилитацији у Бањи Кањижа.

Десет студената Универзитета у Новом Саду, девет пратилаца и два едукатора из невладине организаци-

је „Новосадско удружење студената са инвалидитетом“ (НУССИ) били су на рехабилитацији у оквиру пројекта „Рехабилитационо-едукативни дани за студенте са инвалидитетом у Бањи Кањижа“, за шта је ресорни Секретаријат издвојио 1.600.000 динара.

Секретар Милошевић је истакао да је пут студената са инвалидитетом окренут стицању знања и пуној интеграцији у радне процесе, те да универзитет треба да буде место интернационализације, дигитализације, али и хуманизације, јер као друштво можемо напредовати само уколико је све подређено човеку.

– Тим пројектом подршке студентима са инвалидитетом показујемо колико је важно да пратимо њихову мотивацију током целог процеса студирања. Ово су врло одговорни студенти који су узели судбину у своје руке – истакао је покрајински секретар Зоран Милошевић.

Ана Илић, председница НУССИ, рекла је да је значај овог пројекта пре свега у изградњи свести о здравим животним навикама, али и у конкретној помоћи, односно рехабилитацији, којом се олакшава кретање и свакодневно функционисање ОСИ.

Лесковац: шаховски турнир Удружења дистрофичара

Поводом 42 године успешних активности Удружења дистрофичара Лесковца и Јабланичког управног округа, у Лесковцу је почетком августа одржан други Меморијални шаховски турнир „Стана Радивојевић – 2021“, у знак сећања на чланицу и шахисткињу која је преминула 2019. године. Турнир је игран по швајцарском куп систему, а учествовали су шахисти дистрофичари из Ужица, Чачка, Ниша и Лесковца.

Прво место освојио је Драган Костић из Ужица, друго Бранислав Рајковић из Лесковца, а треће Радован Павловић из Чачка.

Меморијални турнир је саставни део пројекта „Нека нас виде“ који је финансијски подржао град Лесковац.

Лебане: први „Парадајз фест“ у Србији

У Лебану је одржана тродневна манифестација „Парадајз фест“, прва такве врсте, на којој се окупило 35 излагача. Пољопривредни произвођачи су поред парадај-

за понудили и друге производе, а домаћице су показале какве све ђаконије могу да се направе од парадајза. На овом скупу повртара могло се чути да је, поред ниских откупних цена, највећи проблем овдашњих произвођача што на југу Србије нема фабрике која би се бавила прерадом парадајза и других пољопривредних култура.

Гост „Парадајз феста“ био је и Атила Галанбош, председник Комитета за западни Балкан Привредне коморе Мађарске, који је у разговору са председником општине Лебане Иваном Богдановићем најавио реализацију нових пројеката на југу Србије. Манифестацију у Лебану је, поред локалне самоуправе, подржало и Министарство пољопривреде Републике Србије.

(Фото Jugmedia)

ИТ опрема за установе за старе

Тридесет шест установа за смештај одраслих и старих у Србији недавно је добило ИТ опрему како би се корисницима олакшала комуникација са њиховим породицама.

– Техничка опрема која је у оквиру пројекта УНДП и УСАИД и уз подршку Генералног секретаријата Владе Републике Србије додељена геронтолошким центрима у Србији значајно ће олакшати живот корисника и њихову комуникацију са најближима – изјавила је министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, на свечаном обележавању примопредаје ове опреме 24. августа.

Кисић Тепавчевић је истакла да је пандемија ковида 19 показала колико је битно да сви буду технолошки писмени.

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Дарија Кисић Тепавчевић (у средини) на обележавању примопредаје ИТ опреме за установе за старе

– Ова техничка опрема омогућиће нам да лакше живимо, да се чешће чујемо. Свима нам је јасно да оваква комуникација не може да надомести непосредан контакт, загрљаје и додире, али и те како може да олакша живот наших најстаријих – истакла је министарка за рад.

У јануару месецу техничку опрему је добило 20 геронтолошких центара, а Кисић Тепавчевић је нагласила да су најстарији том приликом показали велику вољу и жељу да прихвате савремене технологије. Министарка је захвалила корисницима геронтолошких центара на одговорности, саве-

сности и стрпљивости, као и на великом одзиву за вакцинацију.

– Ви нам сваким својим потезом и понашањем показујете како треба да се понашамо. Желим да вам захвалим што сте готово сви вакцинисани, преко 90 одсто корисника геронтолошких центара је вакцинисано, и то је управо разлог зашто и у условима пораста броја оболелих имамо стабилну епидемиолошку ситуацију у установама – навела је Дарија Кисић Тепавчевић.

Представници и корисници институција које су добиле опрему, а који су обележавање примопредаје пратили онлајн, преко апликације ZOOM, истакли су да је техничка опрема помогла да се побољша квалитет живота и многим омогућила да свакодневно буду у контакту са децом која живе у иностранству. **Г. О.**

Упознавање са дигиталним вештинама

Караван дигиталних вештина, писмености и безбедности „Дигитална експедиција“, који ће током наредна четири месеца обилазити градове Србије, покренут је 21. августа са Трга републике у Београду.

Караван је покренут на иницијативу председнице Владе Србије Ане Брнабић, а спроводи се уз подршку Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства за рад, запошљавање, борачка и соци-

јална питања и Канцеларије за ИТ и еУправу, у партнерству са програмом „Нова писменост“ који заједно реализују УСАИД и „Propulsion“ и Програм за развој Уједињених нација (УНДП).

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, присуствовала је поласку каравана „Дигитална експедиција“ са прве станице, где је истакла значај дигиталне писмености најстаријих суграђана.

Караван, чији је циљ да се грађани широм Србије упознају са кључним дигиталним вештинама, електронским услугама, електронском трговином, основама дигиталне безбедности и писмености и осталим погодностима дигиталног простора и нових технологија, у наредна четири месеца посетиће још 15 градова.

– Нажалост, пандемија ковида 19 је диктирала комуницирање на дистанци и показала колико је неопходно да будемо технолошки писмени – рекла је Кисић Тепавчевић и истакла да најстарији и најискуснији суграђани, који су се показали и као најодговорнији, често нису имали ни прилике да буду дигитално писмени, а имали су и страх пред савременим технологијама.

Кисић Тепавчевић је подсетила да је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у сарадњи са УНДП снабдело велики број геронтолошких центара савременом опремом и компјутери-

ма, чиме је била омогућена свакодневна комуникација корисника са најближима.

– Мене је лично јако дирнула њихова воља и жеља да науче и врло брзо су прихватили те дигиталне изазове – рекла је министарка за рад и додала да пројекат „Дигитална експедиција“, поред програма преквалификација за ИТ за незапослена лица, има за циљ и подизање дигиталне писмености и вештина старијих грађана у Србији.

У оквиру пројекта планирани су програми дигиталне писмености за старије и пилотирање програма у 20 геронтолошких центара и домова за смештај одраслих и старих широм земље, уз набавку неопходне опреме.

Министарка трговине, туризма и телекомуникација, Татјана Матић, која је отворила караван, захвалила је министарки Кисић Тепавчевић што је имала слуха за најстарије грађане и подржала да и они буду део процеса дигитализације. **Г. О.**

Обраћање министарке Дарије Кисић Тепавчевић на поласку каравана

Све већи значај конкурса

Путописно дружење у Библиотеци града Београда, поводом VII Конкурса за Драганову награду за најбољи путопис старијих, окупило је велики број аутора путописа и гостију. Четири путописца је добило прву, троје другу, двоје трећу награду, док је седморо аутора посебно похваљено.

Обраћајући се присутнима, Беба Кука, члан жирија и кћерка Драгана Куке, у чију част је 2014. године и установљена ова награда, истакла је важност свега што конкурс доноси и за собом оставља. Како је рекла, будући да живи ван Србије, за њу посебан значај имају речи нашег језика и изрази са којима се среће на другом крају света док чита пристигле радове, а да је за сваког учесника важно да зна да постоји место и време када може да им се посвети пуна пажња.

Председница Управног одбора Удружења Amity, Надежда Сатарих, рекла је да су на конкурс пристигли радови 106 аутора из Србије, Босне и Херцеговине, Словеније, Македоније, Аустралије, Калифорније и Канаде, од којих су изабрана 33 најбоља рада која су објављена у зборнику „Путовања без граница“. Како је навела Сатарих, најмлађи аутор има 60, а најстарији 88 година и најразличитијих су занимања и

образовања – земљорадници, трговци, службеници, економисти, просветни и здравствени радници, инжењери, вајари, књижевници.

Рецензент зборника и члан комисије, књижевник Видак Масловарић, сматра да су ове године пристигли изузетно квалитетни путописи, те да је комисији било веома тешко да одабере тридесетак најбољих, јер је готово сваки могао да се нађе међу одабранима. Наглашавајући значај конкурса, рекао је да су нас околности у вези са пандемијом другачије каналисале, али, иако су дани изолације били тешки, били су

и погодни за интензивно стварање.

И сам назив публикације „Путовања без граница“, упућује на то да су радови пристигли у 2021. услед специфичних околности и епидемиолошких мера, добили још више на значају.

Присутнима се обратила и Татјана Пријић из канцеларије Повереника за заштиту равноправности, институције која од почетка подржава ову јединствену акцију промоције активног старења, коју спроводи Удружење Amity и портал Пензин.

Атмосферу доделе награда употпунила су аутентична

обраћања награђених, који су из личног угла појаснили да су кроз писање и учешће на конкурс активно укључени у друштво, да писање лечи и окрепљује, да им и сама окупљања и дружења веома значе, али и да је важно што у публикацији трајно остају забележена искуства, доживљаји, сазнања и важна путописна сведочења и за будуће генерације. Добитници награда из Београда, Смедеревске Паланке, Смедерева, Ваљева и Инђије представили су се читањем одломка из свог награђеног рада или причом о путовању.

Ј. Оцић

Фото конкурс „Лепота старења“

Удружење грађана „Снага пријатељства“ Amity у сарадњи са Фото савезом Србије расписало је фото конкурс „Лепота старења“, с циљем разбијања стереотипа о старости и да се прикажу лепа тренуци у којима уживају наши старији суграђани. Конкурс се реализује у оквиру пројекта „Промоција недискриминације и заштите од насиља над старијим женама у условима пандемије“ а у оквиру програма „Спровођење антидискриминационих политика у Републици Србији за 2021. годину“, уз финансијску

подршку Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

На конкурс који је био отворен до 1. септембра, како каже Надежда Сатарих, председница Управног одбора удружења Amity, стигао је велики број изузетно квалитетних фотографија.

Поводом обележавања 1. октобра, Међународног дана старијих особа, удружење Amity и Фото савез Србије организоваће изложбу одабраних фотографија. Свечано отварање изложбе биће 30. сеп-

тембра у 19 часова у Установи културе „Пароброд“ градске општине Стари град, Капетан Мишина ба. Изложба ће бити отворена до 10. октобра, а биће приказано 75 најбољих радова, којима ће бити посвећена и монографија.

Ј. О.

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ЗРЕЊАНИН ОБЕЛЕЖИЛО 75 ГОДИНА РАДА

Део прославе – прва Мини олимпијада Баната

Градско удружење пензионера (ГУП) Зрењанин, које броји око 8.000 чланова, организовало је 16. августа, поводом 75 година постојања и рада, прву Мини олимпијаду Баната. На Олимпијади, која је одржана у сарадњи са савезима пензионера Србије и Војводине и Покретом трећег доба Србије, 80 такмичара из седамнаест екипа из петнаест удружења пензионера Баната, такмичило се у четири дисциплине: пикаду, извођењу фудбалских пенала, извођењу слободних бацања на кош и брзом ходању. Град Зрењанин је дао пуну подршку и помоћ у организацији целе манифестације, а градоначелник Симо Салапура био је и председник Организационог одбора Олимпијаде.

Учеснике Мини олимпијаде обишли су на такмичењима и проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије (САПЕНС), Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, и проф. др Момчило Талијан, председник Извршног одбора Покрета трећег доба Србије.

Честитајући јубилеј ГУП Зрењанин, градоначелник Салапура је рекао да ово удружење има дугогодишњу традицију у организацији спортско-рекреативних активности на локалном нивоу, али и шире јер су од 2013. године активни учесници Олимпијаде трећег доба, на којој су 2015. освојили и екипно прво место.

– Данас, у прелепом амбијенту Спортско-рекреативног центра „Партизан“, први пут за удружења са територије Баната одржава се Мини олимпијада. Посебно ме радује да је одзив за данашњи догађај већи од очекиваног, јер је ово година када је Зрењанин

Смотра учесника Мини олимпијаде Баната у Зрењанину

„Европски град спорта“ и од великог значаја је промовисање спортско-рекреативних активности људи трећег доба – рекао је Салапура.

Након завршетка такмичења на Мини олимпијади, на којој је прво место у генералном пласману освојила екипа Зрењанин I, друго екипа из Ковачице, а треће Зрењанин II, градоначелник је најуспешнијима уручио пехаре и медаље.

Сви учесници су се затим придружили Свечаној седници Удружења на којој је представљен историјат ГУП Зрењанин, а председник Удружења Славко Шућуровић је најавио и планове за наредни период.

– Ову годину обележићемо низом активности, међу којима су и спортске. Покушавамо да мотивишемо наше чланове да се баве физичким вежбањем јер је то веома значајно за наше животно доба и очување здравља. Такође, и да пронађу себе у

хуманитарним, едукативним и културним активностима ГУП Зрењанин – рекао је Шућуровић.

На крају седнице, која је имала и уметнички део програма, Шућуровић је уручио поклоне и захвалнице за дугогодишњи допринос раду Удружења. Свечаности је присуствовао и Дејан Димитријевић, директор Филијале РФ ПИО Зрењанин.

Градоначелник Симо Салапура одржао је састанак са Андрејем Савићем, Миланом Ненадићем и Момчилом Талијаном на којем су размотрили како да унапреде већ одличну сарадњу. Договорено је да заједно покрену иницијативу да се одржи Олимпијада 65+ у Војводини, ако то епидемиолошка ситуација дозволи, а да град Зрењанин буде њен први домаћин. Андреја Савић је и овом приликом истакао да је САПЕНС задовољан односом државе према пензионерима.

М. Мектеровић

ОПШТИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕНЗИОНЕРА У АЛИБУНАРУ

Општина помаже адаптацију просторија

У Општинској организацији пензионера у Алибунару кажу да је у току кречење просторија месних организација пензионера у Алибунару и Банатском Карловцу, као и сређивање мокрог чвора. Слични радови се очекују и у Јаношику. Милош Окељ, новоизабани председник Општинске организације пензионера Алибунар, каже да ће се поменути радови одвијати уз подршку општине и да

ће умногоме допринети да се у клубовима пензионера поменутих места као некада окупљају припадници трећег доба и друже уз шах, домино и друго.

У табору пензионера се упоредо ради и на састављању екипе за учешће на регионалним спортским играма које ће се одржати 3. септембра у Ковачици. Општинска организација је, наводи Окељ, обезбедила телевизор и компјутер

како би лакше комуницирала, остваривала своје потребе и пратила најновија достигнућа у сфери интересовања ове популације. Он је захвалио општини на испољеном разумевању за чланове ове организације и нагласио да ће руководство пензионера наредних дана обићи насељена места и посетити своје најугроженије чланове јер им је основни циљ да благовремено помогну тамо

Милош Окељ

где је најпотребније. То значи да хуманост и солидарност буду правовремене и да пакети помоћи стигну на праву адресу.

Ф. Косо

Значај дружења са вршњацима

На теренима ОШ „Душко Радовић“ у Нишу средином августа одржана је Регионална олимпијада спорта, здравља, културе и екологије трећег доба.

Отварању олимпијаде присуствовали су челници Савеза пензионера Србије, Покрета трећег доба Србије и ресорних министарстава, а окупљенима се обратио Милан Кркобабић, министар за бригу о селу у Влади Србије.

– Данас смо показали да људи трећег доба имају виталност и да су спремни да се суоче са различитим изазовима данашњице, али и да учествују у свим другим сферама друштва, као што је спорт, култура или екологија – рекао је министар Кркобабић отварајући олимпијаду.

Он је поручио пензионерима да ће пензије бити редовне и сигурне, као и да ће се настојати да оне прате раст зарада и да не заостају. Кркобабић је нагласио да је пензионерима потребно достојанство а олимпијада старијих од 60 година је вид испољавања тог достојанства.

На олимпијади у Нишу учествовало је више од 60 спортских екипа са око 400 такмичара из Борског, Зајечарског, Нишавског, Пиротског, Топличког, Јабланичког, Пчињског, Поморавског, Моравичког, Златиборског, Јужнобанатског округа и са Косова и Метохије. Такмичари су се надметали у фудбалу, кошарци, штафети 4x100 метара брзог хода, затим у пикаду, шаху и риболову.

Регионална олимпијада у Нишу окупила око 400 такмичара

У име руководства града учесницима олимпијаде обратила се заменица градоначелнице Душица Давидовић која је нагласила да ће град Ниш увек снажно подржати сваку иницијативу која промовише културу, здравље и активност припадника трећег доба.

Учесници и гости олимпијаде могли су да посете штандове у холу Основне школе „Душко Радовић“ на којима су представљени производи домаће радности, као и разноврсне услуге и производи намењени пензионерима и свим старијим особама.

У време трајања олимпијаде у Нишу је организована и ликовна радионица за децу

узраста од пет до петнаест година. Интересовање за ове активности било је прилично велико па је дружење најмлађих са старијима донело квалитет више овом скупу.

Општи утисак учесника дружења у Нишу јесте да је време проведено са својом генерацијом драгоцено и много значајније од спортских резултата, а да је циљ – промовисање активног старења и подизање свести о значају физичког вежбања – у потпуности остварен.

Олимпијаду трећег доба у Нишу организовали су Покрет трећег доба Ниша, Градска организација пензионера и град Ниш.

Љ. Глоговац

ДРУГА МИНИ ОЛИМПИЈАДА ПЕНЗИОНЕРА ПОМОРАВСКОГ ОКРУГА

Параћин добар домаћин

Параћин је 23. јула био домаћин друге регионалне Мини олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба Поморавског округа „Параћин 2021“. Сусрет је организовало Основно удружење пензионера Параћин, у сарадњи са Савезом пензионера Србије, Покретом трећег доба Србије и општином Параћин.

Олимпијаду је отворио председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, у присуству заменика председника општине Параћин, Милана Симића, и председника Основног удружења пензионера Параћин, Витомира Ђорђевића.

Учествовали су пензионери из Поморавског управног

округа, а такмичари су се надметали у шаху, пикаду, стрељаштву, малом фудбалу, кошарци и брзом ходању. Екипе су биле мешовите и свака је бројала по пет чланова. Удружења пензионера Јагодине и Параћина, као две најбројније пензионерске организације у округу, наступала су са по две екипе.

У веома јакој конкуренцији Јагодинци су одбрали титулу освојену на првој мини олимпијади одржаној пре ковида, 2019. у Јагодини. Из овог Удружења пензионера нарочито истичу подршку јагодинске локалне самоуправе и Јагодинског спортског савеза ЈАССА, и напомињу да су Параћинци били изузетно добри домаћини.

Победничка екипа Јагодине

Председник Савеза пензионера Србије Андреја Савић је овом приликом одржао састанак са свим председницима општинских и градских удружења пензионера из Помо-

равског управног округа. На састанку су утврђене смернице за даљи рад ових организација и њихове предстојеће активности.

А. Грковић

РАДИОНИЦА О СЛОБОДНОМ ВРЕМЕНУ У ВОЛОНТЕРСКОМ СЕРВИСУ ЗВЕЗДАРА

Бити пензионер је извор бројних могућности

Кажу да је доколица ђавоље двориште, али ако имамо у виду који су наши таленти и интересовања, онда је можемо претворити у божију башту. Треба мало воље, добре организације а, како је речено на радионици „Сениори и слободно време“, недостатак новца и друге препреке само су изговор. Радионица, коју је организовао Волонтерском сервис београдске општине Звездара (ВСЗ), окупила је заинтересоване учеснике који, како се показало, имају испуњено слободно време.

Креативно шивење

И овог лета за све суграђане/ке Волонтерски сервис Звездаре организовао је Школу креативног кројења и шивења. На пет „двочаса“ учесници су имали прилику да се упознају са теоријским делом тог лепог, корисног и креативног заната, затим са неопходним алатима, тиме како се узимају мере, копира са кројног листа, преноси на тканину, кроји и шије. Радионица је имала на располагању две портабл шиваће машине (једна машина и два лептир стола донација су Канцеларије ОЕБС-а у Србији), док је неопходан материјал за рад обезбедила општина Звездара. Школа шивења и кројења је била бесплатна а, као и обично, све што су направили током обуке учесници су могли да задрже. Радионице су се одржавале у складу са актуелним епидемиолошким мерама, а уколико буде интересовања, обука ће бити продужена и током септембра. Г. О.

Једна од учесница, Милена Исаиловић, професорка књижевности у пензији, у Волонтерском сервису Звездара сваког последњег четвртка у месецу води радионицу „Зашто читати“. Према њеним речима, пензија је извор бројних могућности. Потребно је само проналажење садржаја и добро структуриран дан, који не зависи од година живота јер много младих људи трчи за слободним временом. Не треба заборавити да највредније ствари немају цену, а свака прочитана књига чини нас богатијима.

Често заборавимо колико је важно слободно време, те тако не придајемо значај ономе што је најважније за ментално и физичко здравље. Радмила Урошевић, координатор Волонтерског сервиса Звездара, која је води-

Радмила Урошевић, координатор Волонтерског сервиса Звездара, водила радионицу „Сениори и слободно време“

ла радионицу, наводи да је ово окупљање права прилика да се наглас излистају препреке у коришћењу слободног времена. Истиче да је слободно време најдрагоценије време које можемо да искористимо за себе, а старија популација некад не види разлику између слободног и другог времена, сматрајући да је то једна зона. Средња генерација, пак, верује да нема времена и новца. Према речима координаторке ВСЗ, слободно време је непроцењиво важно за лични развој, за превенцију усамљености. Оно нас чини бољима и задовољнијима, а изговора и разлога за одлагање креативног и квалитетног слободног времена уистину нема.

Људи било које животне доби тешко напуштају обрасце понашања. Када се пензионеру, често су и жртве предрасуда и стереотипа, бојећи се осуда окружења уколико крену на јогу, ако одлуче да имају емотивни живот уколико су брачно слободни јер, тобоже, то је резервисано за млађу популацију. А наша лична карта је у ствари наше слободно време, то је прича о нашем личном развоју.

Радмила Урошевић подсећа да је сваки трећи волонтер у Волонтерском сервис општине Звездара пензионер, те да је волонтирање процес у коме свако добија. Покретање из пасивности и летаргије не тражи новац, јер су бројне услуге које сервис нуди бесплатне – школе кројења, сликања, енглеског језика, а уз њих и дружење. И ван овог сервиса има довољно квалитетних бесплатних програма.

То потврђује и Радинка Милосав, односно Сека волонтерка. Од 2011. она је и пензионер и волонтер. Своје слободно време посвећује хуманом раду са суграђанима којима је

помоћ неопходна, али наглашава да колико она значи корисницима толико и они значе њеном квалитетно искоришћеном времену. Каже да је њен живот неупоредиво богатији од када волонтира јер је упознала много људи, корисника, дивних волонтера, сазнала за бесплатна дешавања у граду, информисала се о клубу пензионера у чијем хору први пут у животу пева. Сека игра фолклор и доживела је оно што раније није – радост наступа и задовољство аплауза. Уза све то, информације преноси пријатељима, нарочито кад се активност не наплаћује или је улазница за неко културно дешавање повољна. Сека, иако и сама болесна, помаже болеснима и сматра да се у пензији препородила, а да јој све активности дају невероватну енергију.

Пензионери су у предности јер су господари свог времена. Ако и нисмо развили навику и потребу да читамо, путујемо, шетамо поред реке, идемо у музеје, позоришта, на књижевне вечери, гајимо цвеће, плетемо, кувамо уз музику, никад није касно почети, јер све то, без обзира на године живота, нуди много радости. Можемо да волонтирамо, да хонорано радимо и, што је веома важно, да се дружимо. Пријатељи су подстицај када немамо идеју где, како и када да време посветимо себи, док нас размена информација и идеја са другима чини јачима. Ипак је усамљеност највећа болест, те је пријатељевање са различитим људима драгоцено.

Најзад, иако је радионица названа „Сениори и слободно време“, могла је да носи име „Свако од нас и слободно време“, јер ова универзална тема не говори о старости него о личности.

Јелена Оцић

Колико нам је суплемената потребно

Животни век је знатно дужи него раније, све више старијих води рачуна о свом здрављу и труде се да што дуже остану витални и активни. У складу са тим постоји изузетно развијено тржиште за продају различитих суплемената и додатака исхрани, а у бројним рекламама нам обећавају да ћемо се, ако узимамо баш те витамине, осећати боље, да се никада нећемо разболети и да ћемо дуже живети. Важно је имати на уму да, научно гледано, најчешће има мало, ако их има уопште, научних доказа који ово подржавају. Суплементи не могу да зауставе процес старења и то је чињеница. Па да ли онда треба користити додатке исхрани или не?

Једна јабука на дан тера доктора ван

Иако није баш тако једноставно, сви доктори се слажу да је добро избалансирана и разноврсна исхрана свакако најбољи начин да унесемо све што је организму потребно за нормално функционисање. Генерално, ако се здраво храните и немате неке здравствене проблеме, узимање додатних витамина неће битно утицати на ваше здравље. Међутим, многи старији грађани, услед различитих здравствених компликација, нежељених ефеката неких лекова, лошијег квалитета костију или просто услед негодовајуће исхране, не уносе довољно минерала и витамина

због чега је неопходна додатна суплементација. Како године пролазе, тело се мења и постаје теже обезбедити му све потребне витамине и минерале. Истраживања показују да људи старији од 50 година имају већу потребу за неким минералима и витаминима него млади, стога је важно, ако spadате у ову групу, проверити са лекаром да ли је довољно да само направите корекције у начину исхране или су ипак потребни и додатни суплементи.

Најбоље је да се пре узимања било којих додатака или мултивитамина посаветујете са својим доктором, који ће на основу општег здравственог стања и лабораторијских анализа утврдити да ли постоји потреба за додатном суплементацијом и ако постоји, шта је то што вама највише одговара. Оно што је добар избор за вашег комшију, не мора да буде добро и за вас.

Нема довољно доказа који би потврдили да суплементи могу да спрече хроничне болести као што су болести срца, дијабетес, канцер... С тим на уму боље је да, ако вам лекар није другачије препоручио, не узимате никакве додатке исхрани јер неки од њих могу лоше да реагују са лековима које узимате, превелике количине било којих витамина могу бити токсичне, неки од састојака у таблетама и капсулама могу имати нежељена дејства попут мучнине и губитка апетита, а суплементи

представљају и поприличан трошак – нарочито ако вам нису потребни.

За старије калцијум, Б12 и Д витамин

С друге стране, не треба потпуно ни потценити значај суплемената. У случајевима када није могуће унети довољне количине минерала и витамина из било ког разлога (рестриктивне дијете, болести или лекови који онемогућавају апсорпцију одређених витамина и минерала, опоравак после повреде или операције...) они заиста представљају спас.

Већина стручњака се слаже да у познијим годинама расте потреба за калцијумом, Д витамином и витамином Б12, јер организам није у стању да их производи ефикасно као раније.

Калцијум је веома значајан за организам, а његов недостатак за последицу има крте кости или болести костију попут остеопорозе. С обзиром на то, старијим особама се препоручује узимање намирница богатих калцијумом (млеко и млечни производи, зелено лиснато поврће – кељ, спанаћ..., сардине...) или суплемената. Препоручена дневна доза за мушкарце је 1000 мг док је женама препорука да узимају око 1200 мг.

Витамин Д је још један од витамина где са годинама опада способност организма да га производи, а значајан је јер потпомаже здравље коштаног система, нормално функциони-

сање имуног система, а позитивно утиче и на кардиоваскуларни систем. Препорука је да се свакодневно уноси између 600 и 800 IU витамина Д. Храна богата витамином Д је увек добар избор – морска риба, рибље уље, печурке, јаја, пуномасно млеко и млечни производи...

Људи након 50. године често имају слабију желудачну киселину, што доводи до лошије апсорпције витамина Б12, који има кључну улогу у очувању когнитивних функција мозга, а налази се, пре свега, у намирницама животињског порекла – месо (нарочито џигерица), риба, сир, млеко, јаја и шкољке. Има га и у квасцу и обогаћеним житарицама.

Мада суплементи изгледају као много једноставнија опција, ништа не може заменити добро избалансирану и разноврсну исхрану и око тога се сви доктори слажу. Треба имати на уму и да су суплементи, како им и сам назив каже, баш то – додаци исхрани, а не замена за разноврсну исхрану.

Поред здраве исхране и суплемената, важно је и остати активан и редовно упражњавати физичку активност. Да ли ћете радити вежбе, возити бицикл или једноставно шетати са пријатељем или кућним љубимцем, није важно, битно је само бити активан и друштвен јер то повољно утиче на здравље и продужава живот.

Драгана Лукић Лазовић

ОДРЖАН 51. САБОР НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА „ПРОЂОХ ЛЕВАЧ, ПРОЂОХ ШУМАДИЈУ”

Традиција неговања културног наслеђа

Педесет први Сабор народног стваралаштва „Прођох Левач, прођох Шумадију”, традиционална манифестација културе и народног стваралаштва, одржан је од 29. јула до 1. августа у општини Рековац. Манифестација је отворена у порти средњовековног манастира Каленић. Сабор су отворили министарка привреде у Влади Републике Србије Анђелка Атанасковић и председник општине Рековац Александар Ђорђевић, а отварању је присуствовао и владика шумадијски Јован. Свечано отварања сабора уприличили су својим наступима Ансамбл Центра за неговање традиције и културе „Абрашевић” из Крагујевца, Певачка група „Икос”, као и Мушки крагујевачки певачки састав.

Обраћање председника општине Рековац Александра Ђорђевића

У току сабора одржана су традиционална такмичења фолклорних група које су дошле из свих крајева земље, потом такмичења „најдужи брк” и „најдужа кика”. Награду за најдужи брк добио је Зоран

Лазаревић из Ниша са брком од 131 центиметра а награда за најдужу кика отишла је Милени Лукић из Јагодине са косом дугом 150 центиметара. Награду за најлепшу народну ношњу освојили су Нера Ковачевић и

Милан Јовановић, а за најбољег здравичара проглашен је Љубодраг Огњановић. За најлепшу девојку сабора проглашена је Невена Васиљевић (17) из Крушевца

У оквиру манифестације одржана је и 28. ликовна колонија на којој се нашло 12 сликара из Србије и Црне Горе међу којима је било и академских сликара, као и 19. такмичење певачких талената „Златни глас”.

Све манифестације сабора одржане су у Каленићком Прњавору и у Рековцу, у скоро обновљеном дому културе, а и ове године као и претходних кроз сабор је прошао велики број учесника и посетилаца, како из Левча и Шумадије, тако и из других крајева Србије.

А. Грковић

РУМСКО КУЛТУРНО ЛЕТО – ДЕСЕТИ „РУМФЕСТ”

Храна, вино, сувенири и концерти

Првих дана августа у Руми је одржана туристичко-привредна манифестација „Румфест”, чији је циљ афирмација вина и месних прерађевина са тог подручја. Овај фестивал обогатио је Румско културно лето, током којег су посетиоци на Градском тргу могли да пробају све што је било изложено. Подсетимо, винова лоза је на обронцима Фрушке горе засађена пре 17 векова, па винари кажу да је Срем увек имао најбоља вина што су знали сви љубитељи вина од Беча до Лондона. А, мало је познато да су се сремачка вина пила и на „Титанику”, истакао је на фестивалу један од излагача.

Уз вино, били су изложени и сухомеснати производи, па су мириси кобасица, сланине и шунке са тезге Ракића из Бачинаца мамиле посетиоце.

На штанду Пољопривредног добра „Јовешковић” из Гргуреваца били су вино, ракија, природни сирупи од воћа, џемови и друго. Поред њих, Удружење жена „Војвођанка” изложило је штрудлу, куглоф, друге слаткише и рукотворине, Ксенија Буквић продавала је зачинско биље, а

Изобиље на тезгама

посетиоци су најчешће тражили лаванду. Мало даље са ручно рађеним накитом била је Марија Милошевић из Сремске Митровице, којој је продаја одлично ишла. Били су задовољни и други продавци, јер прошле године због коронавируса нису били на фестивалу.

И јубиларни „Румфест” обележили су бројни концерти, од наступа рок група

до народних певача и трубача. Сви они су после дуге паузе због коронавируса, жељни публике и аплауза, дали све од себе да добро забаве посетиоце који су истински уживали.

Овогодишњи јубиларни, 10. Румфест организовали су Туристичка организација општине Рума и Културни центар „Брана Црнчевић”.

Г. Вукашиновић

Младост присваја традицију

Јубиларна 15. туристичко привредна манифестација „Белмужијада“ одржана је првог викенда у августу на теренима Спортског центра Пастриште у Сврљигу. После годину дана паузе због короне, број такмичара и посетилаца се повећао. Људи су жељни изласка, дружења и провода. У Сврљиг су стигли гости из земље и иностранства и у три саборска дана повећали промет општине и лепо се провели.

Манифестацију је ове године отворио и о њеном значају за Сврљиг говорио Милија Милетић, народни посланик и оснивач „Белмужијаде“. Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг, пожелео је добродошлицу посетиоцима и такмичарима на Сабору. Манифестацију су посетили представници политичког и културног живота Србије и гости из суседних средина.

Ове године у свим дисциплинама такмичило се око 2.000 учесника. Казани за справљање белмужа били су у центру пажње. У конкуренцији 40 екипа победила је екипа „Пеђа Драјинац“. Друго место освојили су „Поштари“ и треће ловци Удружења „Др Миленко Хаџић“ из Сврљига.

Најлепша пастирица је Миљана Митић, а најлепши пастир Коста Милојковић.

Најбоље слане и слатке пите направила је Невена Жикић из Манојлице, слатке ситне колаче МЗ Преконога, а слана пеци-

У справљању белмужа надметало се 40 екипа

ва Милијана Ранђеловић. Најлепши етно штанд поставила је МЗ Лалинац.

Свеукупни победник у пастирским играма је екипа „Преконога два“.

Последње вечери организатор је најуспешнијима уручио пехаре, дипломе и новчане награде.

Сва три дана на Пастришту се одвијао културно-уметнички програм.

Прве вечери на „Белмужијади“ је одржан и Сабор гајдаша. У такмичарском делу учествовала су 22 гајдаша из Македоније, Грчке, Јапана и Србије.

Свеукупни победник је Александар Васов из Димитровграда који је добио и сврљишке гајде. Награду за најбоље одсвирано коло добио је Филип Богдановић из Лебана, а најлепше је песму одсвирао Александар Арабасев из Радовиша из Северне Македоније.

Овогодишњу манифестацију организовали су Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг, покровитељ је општина Сврљиг, уз финансијску подршку Министарства за државну управу и локалну самоуправу и многобројних спонзора.

С. Ђорђевић

ПИРОТСКО КУЛТУРНО ЛЕТО У ЗНАКУ КОРОНАВИРУСА

Фолклорне игре одушевиле Пироћанце

Овогодишње Пиротско културно лето протекло је у складу са препорученим мерама о смањеном обиму окупљања у циљу заштите од ширења коронавируса. Ипак, и ове године посебно место у програму је припало Међународном фестивалу фолклора, манифестацији која побуђује велико интересовање пиротске публике.

Шеснаести међународни фестивал фолклора одржан је 7. и 8. августа а по броју ансамбала био је знатно сиромашнији него ранијих година. Изостали су реномирани фолклорни ансамбли из Боливије, Аргентине и других јужноамеричких држава, али и из Пољске, Украјине, Мађарске, Турске, Грчке,

Игре из Македоније

БиХ, који су одушевљавали пиротску публику. Ове године су учествовали фолклор-

ни ансамбли из Македоније, Бугарске и из Србије. Организатор Фестивала био је Дом

културе у Пироту, под покровитељством Градске управе Пирот. Фестивал је отворио заменик градоначелника Пирота, Милош Цолић, који је говорио о значају ове културне манифестације, уз напомену да је пандемија учинила своје и знатно смањила број учесника. Фестивал је затворио директор Дома културе у Пироту Мишко Ћирић, честитајући учесницима фолклорних ансамбала на изванредно увежбаним играма које осликавају места и обичаје крајева из којих долазе. Укупно је учествовало око 300 играча, углавном девојка и младића, које су гледаоци испратили одушевљеним аплаузима.

С. Панакијевски

БРИГА О СТАРИЈИМ РОДИТЕЉИМА – ЉУБАВ И ИСКУШЕЊЕ

Како сачувати достојанство

У данашњем друштву здрави бака и деда су велика добробит за своју децу и унуке: они замењују небиситерку, прате унуке у школу или на друге активности, помажу им код домаћих задатака, а често дају и финансијску подршку.

Али како године пролазе, ствари се могу променити и многи људи средњих година суочавају се са тешким изазовом: научити да бринемо о онима који су некада бринули о нама.

Дужи животни век значи да се повећава популација врло старих људи, па су и деца која би се потенцијално могла бринути о њима вероватно старија. У комбинацији са каснијим ступањем у брак настала је „сендвич“ генерација жена и мушкараца који су истовремено ангажовани на два тешка „фронта“ – да брину о својој деци која одрастају и о својим родитељима, крећући се попут акробата између куће, деце, посла, апотеке и лекара.

Како помирити потребе свог живота и своје породице са потребама родитеља који старе и све више постају зависни од туђе помоћи?

Иако друштво тежи веровању да су чланови породице одговорни за бригу једни о другима, границе ових обавеза варирају између различитих култура и породица, а највише зависе од спремности њихових чланова да такву негу пруже. Промене у демографским и друштвеним вредностима смањиле су, нажалост, и број чланова породице који су вољни да се старају о старијима или о рођацима са инвалидитетом. То није

лак задатак, посебно за децу, јер се некад и свакодневно суочавају са деликатним изборима у погледу помоћи коју су у стању да пруже и финансијских могућности, а посебно са осећајем кривице кад год осете умор или су приморани да донесу важне и непопуларне одлуке. У усамљеном „управљању“ тако сложеном ситуацијом,

превише љубави и превише осећаја кривице према онима које волимо ризикују да наруше све равнотеже које су у животу до тада биле мукотрпно изграђене.

Због тога, кажу стручњаци, кад неко прихвати да брине о старијој особи, једина могућност да одржи равнотежу у приватном животу јесте да што више тражи и прихвата помоћ. Често нису сви чланови породице једнако доступни: можда има оних који се више брину и оних који би да то избегну. Много

зависи од радних обавеза, али и од односа између, рецимо, браће и сестара и њих са родитељима. Међутим, дељење бриге о онима које волимо је фундаментално. Неко може да понуди свакодневну помоћ, неко да одведе код лекара, а неко брине о трошковима и даје финансијски допринос. Важно је да свако уради свој део посла и зато што на тај начин може да подели тугу и бригу за родитеље.

Живот постаје све мање забаван како људи старе. Већина старијих је годинама живела самостално и те нове околности су им до пре

Чак и ако неговатељ није из најуже породице, они који зависе од туђе неге постају свесни да је углавном све мање ствари које могу да контролишу и да морају да саслушају онога ко их негује чак и када им се то не допада. Неки губе мобилност, а немогућност да припреме оброк, да се окупају или обаве основне активности на које су навикли може их раздирати изнутра. Многи од њих осећају тугу, бол, досаду, усамљеност, а посао неговатеља, уз све остало, јесте да им, пружајући поштовање, помогне да поврате самопоуздање и задрже своје достојанство.

То скоро никад није једноставно – за свакога је тешко да прихвати да је од неког зависан па се те особе некад понашају непријатно и непријатељски. Али ако су чланови породице тога свесни, биће толерантнији и неће такво понашање тумачити као лични напад. Због тога неговатељи треба да разумеју важну лекцију – да ће им задатак бити лакши ако особи коју негују дозволе да сама донесе неке одлуке о себи или барем да буде у њих укључена. Тај део је кључан за самопоштовање. Изолованост је болна, али ако буду укључени и у друге породичне одлуке, јер је узимање у обзир њиховог мишљења и савета корисно (посебно за родитеље), поново ће се осетити важним иако не могу да изађу из куће. Упркос тим физичким препрекама увек је могуће организовати активности које их и даље виде у центру породице или заједнице.

Јер, колико год то тешко звучало, једном кад постанемо свесни болести родитеља, требало би да делимо радосне тренутке са њима што више, не губећи из вида основни правац – да особи о којој бринемо продужимо не само живот, него и квалитет живота.

М. Јовановић

Стуб – породица и пријатељи

Неформални неговатељи су људи који пружају неплаћену негу старијим особама, онима са хроничним обољењем, инвалидитетом или другим дуготрајним здравственим проблемима.

Процена је да у Европској унији приближно 100 милиона људи пружа неформалну негу и да 80 одсто пружене неге долази од породице, док је, према подацима из прошле године, 53 милиона грађана САД пружало неплаћену негу одраслој особи или детету са посебним потребама.

Отуд не чуде резултати нове студије Краљевског колеџа у Лондону, која је открила да је у прошлој години у Великој Британији, Ирској и САД вредност неге коју су пружили неформални неговатељи превазишла вредност формалне неге.

неког времена биле незамисливе. Због тога се често код њих сударају две врсте потреба: неопходност за физичком помоћи (у зависности од здравственог стања) и потреба за очувањем идентитета одрасле особе, односно за независношћу. Сукоб између ове две потребе дубоко обележава нови однос између родитеља и деце јер старији морају да прихвата идеју да сада од њих зависе. А тај нови поредак може да стави на пробу читав породични систем.

Реформа на референдуму

Предлог: одлазак у пензију са 66 година до 2032, а потом стално усаглашавање са продуженим животним веком

Швајцарска „директна демократија“ – пракса да се о свим иоле важнијим питањима одлучује референдумом (од 1848, када су аутономни кантони формирали федералну републику одржано их је 316) – на дневни ред је ставила и деликатно питање: када престаје радни век, односно када се одлази у пензију.

Први корак у припреми референдума је већ начињен: средином јула је саопштено да је сакупљено 145.000 потписа за његово сазивање (минимум је 100.000), а процене су да ће се, због гломазне референдумске процедуре, гласање обавити тек за око три године.

Иако је пример веома уређене државе и друштва, и Швајцарска са остатком света полако али неизбежно улази у пензијску кризу, која је, као и другде, резултат чињенице да се с једне стране продужава животни век, док је с друге све мање оних који раде и доприносима издржавају оне који су свој радни век завршили.

Статистика показује да ће просечан Швајцарац који је радни век завршио на 65. рођендан, пензију примати 21,5 година, док фискална математика упозорава да ће у наредне две и по деценије то створити дефицит од око 200 милијарди франака или приближно толико евра.

За почетак, влада би без референдума да изједначи године за пензионисање мушкараца и жена: даме тамо данас радни век завршавају са 64 године, а џентлмени са 65. А потом, до 2032. та граница би се за оба пола подигла за још годину дана – сви би у пензију одлазили са 66.

После тога граница за пензионисање би се подизала у складу са очекиваним животним веком: према рачуници аутора предлога, радни век би у 2043. био продужен до 67 година, односно до 68 у 2056. Једна од одредби овог предлога предвиђа и да се свака промена старосне границе објављује пет година унапред, а као прокламовани циљ се помиње да свако у пензији проведе најмање петину свог живота.

Према првим критикама, ова реформа се сматра нефер према женама, чији би радни век био продужаван брже. Такође се као социјална неправда оцењује чињеница да се не предвиђа да они који више зарађују за

пензијске фондове доприносе знатно више него сада.

Главни проблем ове реформе су међутим страховања да неће проћи референдумски испит, будући да је то била судбина три покушаја промене пензијског система у овом веку.

Претходни референдум о тој теми је пропao 2017, када је већина од 53 одсто оних који су гласали била против владиног предлога који је, као и овај најновији, предвиђао да се радни век жена са 64 године продужи на 65.

О томе је вођена вишегодишња дебата у којој швајцарска левица и десница нису, свака из својих разлога, успеле на постигну реформски компромис, који је по свему судећи подједнако далеко и данас.

Примери других земаља, које су такође добро уређена друштва – у Норвешкој се, на пример, у пензију већ одлази са 67 и не постоји разлика у годинама за завршетак радног века између мушкараца и жена – нису од помоћи, а Швајцарска досад није уважавала ни препоруке ОЕЦД (Организација за економску сарадњу и развој), клуба 38 развијених земаља чија је чланица. Просек у ОЕЦД је иначе да се жене пензионису са 63,5 година, а мушкарци мало пошто наврше 65.

Несумњиво је да је швајцарски пензијски систем комплексан, као и да је на путу

његове реформе препрека које у другим земљама суоченим са неопходношћу да се нешто темељно промени нема. То је већ поменута „директна демократија“, односно дубоко укореењена пракса да се о свему иоле важном грађани изјашњавају на референдуму.

Швајцарски пензијски систем иначе има три стуба. Први је државна старосна пензија, други пензија која се стиче радом и трећи лична пензијска штедња за старе дане која је стимулисана пореским олакшицама.

Први и други стуб Швајцарцима омогућавају да им пензија буде око 60 одсто прихода које су имали на крају радног века, што би требало да им обезбеди очување достигнутог животног стандарда.

Иако није савршен, сматра се да би овај модел могао да буде узоран, али све је очигледније да ни Швајцарска није имуна на глобалну демографску транзицију чија је највидљивија последица то да је свугде све више старих, уз дефицит новорођених.

Због тога су свуда неопходне корективне мере које би уважиле те реалности. Иако су у Швајцарској препреке за њихово доношење веће него другде, оптимисти процењују да би на следећем референдуму реформу могли да прогурају они којима су промене најпотребније: они који у догледно време, завршавајући радни век, мењају свој животни статус.

М. Бекин

ГУП СОМБОР ОБЕЛЕЖИО 74 ГОДИНЕ ПОСТОЈАЊА

Све им је лако

Прошлог месеца Градско удружење пензионера Сомбор обележило је свој дан. Била је то лепо осмишљена свечаност поводом 74 године постојања. Најпре је у препуној сали удружења изведен уметнички и музичко-

и наставницима Музичке школе „Петар Коњовић“ у Сомбору, „Ликовној групи 76“ и свим учесницима, као и пензионерима који су својим учешћем увеличали скуп.

Одабране стихове говорили су Гизела Жужић и Маргита

Ирена Живановић, председница, и Гизела Жужић, секретарка Удружења

Награда Сомборски пријатељ Гизели Жужић

Гизела Жужић, дугогодишњи борац за људска права и социјално угрожени живаљ, секретарка ГУП Сомбор, прва је добитница награде Удружења Подијум и Новог Радио Сомбора поводом Међународног дана пријатељства, 30. јула.

Симболична награда „Сомборски пријатељ – лицидерско срце/статуета Огњена Марија“ првој добитници у Сомбору Гизели Жужић биће уручена 23. септембра на пригодној свечаности. Ова награда постаће уједно традиционална и додељиваће се сваког 30. јула.

ликовни програм под вођством професорке Видосаве Раич, свестране сомборске књижевнице.

Председница Удружења Ирена Живановић захвалила је на дивном програму учесницима

Катанић, на мађарском језику у овдашњој башти мултикултуралности. Овом приликом отворена је и заједничка изложба чланица Удружења, уметница кичице и платна, Бранке Панић и Љубице Кнежевић.

Симболично су уручене и захвалнице онима који нешtedимиче одвајају време помажући ову друштвено-хуманитарну организацију, међу којима је била и Ирена Живановић, која је захвалила увек добродошлим донаторима.

Другог дана ове својеврсне прославе на ред су дошла спортска такмичења и ликовна колонија. Није било у првом плану ко је победио у шаху, пикаду или бацању плочица, сви су победници, како углас рекоше. Од стотинак учесника,

свако је добио понеку награду, а најважније од свега је било дружење...

Чланови ГУП Сомбор су посебно поносни што су успели да баш овога лета припреме невероватно оригиналан, дуго жељени табло, који су изложили у центру града, „да их цео свет види“.

– Сад су на реду активности у сусрет јубиларној 75. години – поручује председница ГОП Сомбор, Ирена Живановић, држећи се мота „све нам је лако“.

С. Стричевић

ГОДИШЊА СЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ГРАДСКОГ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА У КИКИНДИ

Завидни резултати

У Градском удружењу пензионера у Кикинди учлањено је скоро 6.000 од око 14.000 корисника пензије на овом подручју. Подаци о броју чланова су колебљиви због неуредног измиривања чланарине чији је годишњи износ 360 динара.

Упркос томе, кикиндско Удружење пензионера постиже завидне резултате захваљујући истрајним настављачима богате традиције овог колектива који пуни 75 година постојања. Не изостаје ни материјална и морална потпора локалне самоуправе, Филијале Фонда ПИО, Црвеног крста и других друштвених чинилаца.

Њима се придружује и Савез пензионера Војводине, чији председник Милан Ненадић је био на недавно одржаној Скупштини ГУП Кикинда где је поновио да Кикиндјани предњаче међу вршњацима, не само у Покрајини. Поред њега гости скупа

Скупштина Градског удружења пензионера у Кикинди настоји да обједини рад што ширег чланства

су били и Велинка Накрајућин, директорка Филијале Фонда ПИО, Душанка Станишић, председница ООИР, и Велизар Силвестер, доживотни почасни председник ГУП Кикинда.

У извештају о раду указано је на резултате остварене у ограничавајућим условима изазваним пандемијом ковида. Снабдевање огревом, а готово намирницама, настављено је упркос многим препрекама које су краткотрајно паралисале рад. Разуме се, промет је умањен, али не и заустављен.

КУД „Сунчана јесен“ морао је да обустави пробе својих чланова, а изостали су и наступи, чак и они уобичајени.

Сала Дома пензионера у Кикинди била је једно време вакцинални пункт за све грађане а особље пензионерског Удружења помагало је медицинским радницима да би све функционисало по прописима.

Скупштина ГУП-а доделила је признање Анталу Нађу из Сајана, на предлог тамошње Месне организације пензионера, коју је он обновио 1991. године и предводио у неколико мандата.

С. Завишић

На челу први пут – жена

На челу Месне организације пензионера Баљевца на Ибру, први пут за пола века постојања, налази се жена – Мира Илић, енергична, цењена и поштована од суграђана а највише од својих пензионера и пензионерки. Куриозитет у свему томе је што организацију која има 750 чланова у највећем броју чине мушкарци, бивши рудари.

Мира је и док је радила, како нам наводи, увек била на страни радника, а сада када је на новој дужности, пензионери су уз њу јер имају пуно поверења у њен рад и ангажовање

– Здравље пензионера је наш приоритет, нарочито сада када нам корона вирус још прети и не поустаје – каже председница Мира Илић.

Зато су искористили лепе летње дане да темељно очисте и дезинфикују просторије, а потом ће да се посвете здравственој едукацији чланова, посебно контроли вида, што је проблем већине.

За наступајућу јесен већ се спрема набавке зимнице, дрва и угља и других кућних потрепштина. Ту су и веома корисна и лепа дружења, путовања и обилазак знаменитости Србије. Будући да међу пензионерима

Мира Илић

има доста самаца, за њих, али и за остале чланове, с јесени је у плану да проради и кухиња за спремање топлих оброка по повољним ценама.

Месна организација пензионера из Баљевца може да се похвали изванредним условима за рад, а то су јој омогућили „Иба-

рски рудници каменог угља”. Пензионери у неколико просторија могу да се друже уз кафу, да играју шах и друге игре, али и да користе компјутер и интернет. Нова председница има планове да се осмисле и културни садржаји за пензионе у Баљевцу.

М. Јаснић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ВЛАДИЧИН ХАН

Недовољно средстава

Са председником Удружења пензионера Владичин Хан Станојком Тошићем, разговарали смо о активностима овдашњих пензионера и о тешкоћама са којима се свакодневно суочавају.

– Удружење ради у отежаним условима. Од 3.200 пензионера, колико живи на територији општине, тек једна четвртина је учлањена у удружење, мада ни они не измирују редовно обавезе. Уплате су нередовне и оно што добијемо на основу осигура-

ња је недовољно за основне потребе. Не можемо да набавимо огрев, нити да пружи-

мо неки вид помоћи нашим члановима. Када би се сви пензионери учланили и на

Допринос пензионера развоју сеоског туризма

У делегацији Центра за културу, туризам и библиотекарство општине Владичин Хан која је у оквиру пројекта прекограничне сарадње Србије и Бугарске „Развој сеоског туризма” недавно посетила Ћустендил, било је и 16 пензионера тамошњег удружења. Пројектом су обухваћена три села из општине Владичин Хан, Мртвица, Лепеница и Прекодолце. Пошто у сеоским срединама живи велики број пензионера, омогућено је и најстаријим житељима ова три села, који имају одговарајуће услове за смештај гостију, да додатно зараде и промовишу лепоте овог краја.

месечном нивоу издвајали по 30 динара, ми бисмо се финансијски стабилизовали

и могли бисмо да помогнемо најугроженијим члановима у виду позајмице, хуманитар-

не помоћи и слично – каже Тошић и напомиње да су се за помоћ обратили и локалној самоуправи.

Зимус су преко Фонда ПИО добили 150.000 динара које су искористили за куповину 160 хуманитарних пакета. Право на бесплатну рехабилитацију добила су 52 пензионера од 143 колико се пријавило. Станојко Тошић заступа идеју да се у договору

Станојко Тошић

са околним општинским организацијама формира удружење пензионера југоисточне Србије чиме би се боље међусобно повезали и били ефикаснији у раду.

До сада је вакцинисано око 70 одсто најстаријих житеља Владичиног Хана, а прорадио је и клуб пензионера па корисници могу поново да се друже.

М. Ашковић

ВРАЊЕ

Зажелели се дружења и игре

Након седамнаест месеци чланови Удружења старосних пензионера Врање поново имају прилику да заврте марамче и заиграју коло. Игранке се одржавају сваког уторка, од 18 до 20 часова. Могу присуствовати само чланови, а улазница се плаћа 60 динара. Посета је на завидном нивоу. Врањанци су познати по игри и песми. Ту су и незаобилазни трубачи, иако је музика мало утишана због околних станара.

На игранкама учествују пензионери свих доба, а то је прилика и да се фолклорна секција (на слици) увежбава за будуће наступе.

– Музика је бесплатна, ако неко жели да их части и целу пензију, није забрањено – каже у шали организатор окупљања Зоран Томић.

Р. С.

СВРЉИГ

О положају најстаријих уз белмуж

Удружење пензионера Сврљиг у дане „Белмужијаде“ угостило је своје колеге из Нишавског, Пиротског, Топличког, Јабланичког и Пчињског округа. Међу драгим гостима био је и председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић (на слици, трећи здесна). Он је боравак у Сврљигу искористио да одржи радни састанак са представницима пензионера југа Србије и са руководством општине Сврљиг. Највише пажње посветио је социјалном статусу пензионера и мерама које Савез чини да се он побољша. Савић је похвалио добру сарадњу са Владом и ресорним министарствима, уз напомену да предстоји борба за гарантоване пензије. Већина учесника осврнула се на стање на југу Србије где су и најниже пензије.

После радног дела, дружење је настављено уз сврљишки белмуж и остале специјалитете. Гости су обишли манифестацију, задржали се на штанду пензионера и разгледали остале појединости сабора.

С. Ђ.

ЧАЈЕТИНА

Вожња гондолом

За 130 чланова Удружења пензионера Чајетина организована је бесплатна возња гондолом од Златибора до Торника. Путницима је приређен невероватан доживљај и уживање у возњи стазом дугом девет километара. Према изјавама многих пензионера, највећа атракција је прелаз преко језера Рибница и успон на врх Торника, одакле се пружа поглед на све стране света.

По повратку са Торника гондола се зауставила на међустаници изнад Рибничког језера у боровој шумици. Ту су пензионери предахнули у хладовини (на слици). Чланови фолклорне секције су убрзо заиграли коло а придружили су им се и остали пензионери. Касније је ту, на трави, приређен и ручак.

Пензионери су захвални општини Чајетина на овом предивном излету. Ово је била једна од најлепших активности после дуге паузе због пандемије.

У плану је и обилазак кањона Увца, одлазак на море и бање, а и на Олимпијаду трећег доба у Врњачкој Бањи, уколико ситуација са епидемијом буде стабилна.

В. Б.

БЕЛО БЛАТО

Људи и њихови дани

Марија Хањик (на слици) из Белог Блата већ од своје дванаесте године ради ручне радове. У последње време ради само на белом платну свиленим концем банатске мотиве, најчешће цветове на плодној њиви, житна поља и црвене булке.

– То су мотиви које срећемо и на народним ношњама мештана Белог Блата, где су још пре десетак година претежно живели Словаци и Мађари. Њихове ношње су биле украшене дивним везом на којем су сачувани шарени цветови, карактеристични за ово поднебље. До сада сам урадила седамдесетак таквих слика – каже Марија.

Њени радови, нарочито народне ношње које чувају прошлост Белог Блата од заборавља, могли су да се виде и на међународној изложби рукотворина у Будимпешти. Ова уметница веза, као некада њене бака и мајка, чува од заборавља народну баштину Белог Блата. Марија прикупља и старе мађарске и словачке ношње и чува их у својој породичној кући која је већ претворена у један мали етнографски музеј народне баштине Белог Блата.

И. П.

РУМА

Пензионери на излетима

Општинско удружење пензионера Рума организовало је два занимљива излета. Најпре су румски пензионери посетили етно село Станишићи, а потом Споменик незаном јунаку на Авали, манастир Раковицу где је сахрањен патријарх Павле, Смедеревску тврђаву, цркву брвнару Покајницу (на слици) код Велике Планае и етно село Моравски коначи. На други излет, у који је био укључен и ручак у Смедереву, пошло је око 130 грађана, тако да је румско Удружење морало да ангажује два аутобуса.

Пензионери су задовољни јер су излете искористили и за дружење, тако да с нестрпљењем очекују следећа путовања која им је обећало ново руководство. Најављена је посета Голубачкој тврђави.

Г. В.

ПИРОТ

Седенке уз хумор и стихове

Чланови Градског удружења пензионера Пирот сваког петка увече одржавају седенке на тераси једне кафане у центру града уживајући у лепоти писане речи. Ови сусрети су веома добро посећени а локални песници и писци умеју на најбољи начин да разгале душу пензионера. Многи пролазници застану да чују стихове песникиње пензионерке Душанке Нешић Душанове (на слици), или Венете Милић, као и стихове које рецитије Владимир Манчић. Поред литерарних стваралаца, чланова Књижевне секције ГУП-а, на седенкама учествују и пензионери хумористи, Јован Андоновић и Јован Манојловић, а има места и за историчаре. Милорад Милић, пуковник у пензији, председник Друштва за гајење традиције ослободилачких ратова у Србији, говорио је недавно о Милунки Савић.

Како каже председник удружења, Јован Николић, програми седенки ће бити допуњавани новим садржајима и биће за сваког понешто.

– Интересовање је и сада велико и извесно је да људи и у позним годинама имају потребу да се литерарно, песнички изразе – каже Николић.

С. П.

БЛАЦЕ

Повећава се чланство

Удружење пензионера Блаце броји 1.600 чланова. На челу удружења је Славко Ракоњац (на слици), који каже да се број чланова повећава.

– Са удружењима из Куршумлије, Прокупља и Житорађе организовали смо 31. видовданске сусрете. Домаћин је било Прокупље а учествовало је 60 пензионера из Блаца. Била је то прилика за размену искустава, али и за дружење и обилазак града на обали Топлице. Крајем јула смо уприличили сусрет са пријатељима из Прокупља и Куршумлије на којем се окупило око 200 пензионера – наводи Ракоњац.

Велика пажња се поклања старим и немоћним пензионерима. Из сопствених средстава издвојили су 650.000 динара као помоћ за 580 најугроженијих чланова, којима су уручени хуманитарни пакети. Посетили су и 48 болесних пензионера и уручили им пригодне поклоне.

Посредством Фонда ПИО на рехабилитацију ће ићи 37 од 250 пријављених пензионера. Од смиривања пандемије, удружење је организовало излете до манастира Тумана и Ђурђевих ступова.

М. А.

СТАРО МИРИЈЕВО

Треће доба у новим просторијама

Удружење пензионера „Треће доба“ из београдског насеља Старо Миријево од 1. августа ове године састаје се и ради у адаптираним и опремљеним просторијама површине 70 квадратних метара.

Поводом усељења у нове просторије организована је скромна свечаност којој је присуствовао велики број чланова.

Председник удружења пензионера „Треће доба“ које броји око 620 чланова, Душан Матић, каже да су просторије реновиране и обновљене средствима бројних донатора и једног броја пензионера. Он је најавио нова путовања и наставак обилажења војвођанских градова, уколико епидемиолошка ситуација дозволи, као и низ других активности, које, уосталом, у овом удружењу нису ни престајале.

М. Т.

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИНВАЛИДА РАДА КУЛА

Дружење кроз уметност

Општинска организација инвалида рада (ООИР) Кула одржала је своју већ традиционалну, 13. Ликовну колонију. Због актуелне епидемиолошке ситуације на манифестацији је учествовало петнаест сликара из Бачке, а остали, који су били спречени да дођу лично, послали су своје радове.

Манифестацију је отворио Станко Нимчевић, потпредседник Савеза инвалида рада Србије, а Јулијана Станисављевић из Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, навела је да ресорно Министарство кроз стално отворен конкурс финансијски подржава овакве и сличне акције ОСИ.

– Сектор за заштиту особа са инвалидитетом има два конкурса. Један је стално отворен, а други је програмски, годишњи конкурс. У склопу 33 савеза постоји 513 удружења које Сектор подржава. Из тих разлога данас и јесмо овде, да дамо подршку и

покажемо једнакост и то да они нису сами, да ми бринемо о њима – рекла је Јулијана Станисављевић.

Љубица Тијанић, помоћница председника општине Кула, истакла је добру, дугогодишњу сарадњу локалне самоуправе и ООИР Кула и додала да општина подржава све њихове активности и да ће тако бити и убудуће.

Модераторка ове ликовне манифестације Дубравка Недовић навела је да је циљ Колоније, поред дружења, и стварање уметничких дела која нас подсећају на нераскидиву везу уметности и живота. Колонија ове године није била тематски одређена а слике, рађене техником уље на платну, биће изложене у Ликовној галерији кулског Културног центра.

Председник ООИР Кула Обрад Војиновић уручио је захвалнице сликарима, као и свима који подржавају рад ове организације.

М. Мектеровић

Право на новчану накнаду за телесно оштећење

? В. Р., Београд: Услед болести знатно ми је оштећен срчани мишић и смањена функција бубрега. Да ли имам право да остварим новчану накнаду за телесно оштећење?

Одговор: Право на новчану накнаду за телесно оштећење може се остварити за случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу, ако телесно оштећење износи најмање 30 одсто. Поменуто право се не може остварити ако је телесно оштећење настало као последица болести или је проузроковано повредом ван рада, те у вашем конкретном случају није испуњен услов за стица-

ње права на новчану накнаду за телесно оштећење, јер је реч о оштећењу које је последица болести.

Међутим, Ви свакако можете поднети захтев за утврђивање процента телесног оштећења. У зависности од утврђеног процента телесног оштећења, можете остварити одређене погодности и олакшице приликом регистрације возила, плаћања путарине, паркирања, плаћања градског превоза и слично.

Рад после пензионисања и стаж осигурања

? Т. М., Лесковац: Остварио сам право на старосну пензију, али сам наставио да радим код истог послодавца и још сам запослен. Моје питање је да ли стаж који сам остварио након пензионисања може да се узме у обрачун моје пензије?

Одговор: Према члану 121 Закона о ПИО, корисник старосне пензије или превремене старосне пензије који се запосли на територији Републике, односно обавља самосталну делатност по основу које је обавезно осигуран на територији Републике, има право по престанку тог запослења, односно обављања самосталне делатности, на поновно одређивање пензије ако је био у осигурању

најмање годину дана. Пошто наводите да сте и даље у радном односу, у овом моменту не можете поднети захтев за поновно одређивање висине пензије, већ по престанку осигурања. Напомињемо да се приликом обрачуна новог износа пензије узима у обзир пензијски стаж највише до 45 година, а Фонд је дужан да кориснику права утврди повољнији износ пензије.

Инвалидска пензија

? В. Р., Мајданпек: Да ли право на инвалидску пензију могу да остварим без обзира на то колико имам година живота и колико стажа?

Одговор: Право на инвалидску пензију може се остварити када се утврди да је потпуни губитак радне способности настао до година живота потребних за остваривање права на старосну пензију; ако је узрок инвалидности повреда на раду или професионално обољење, без обзира на дужину стажа осигурања; а ако је инвалидност последица болести или повреде ван рада, потребно је најмање пет година стажа осигурања. Изузетак су осигуранци

код којих је инвалидност настала пре 30. године живота – ако је инвалидност настала до 20 година живота потребна је најмање једна година стажа осигурања; ако је настала до 25 година, две године стажа осигурања, а ако је настала до 30 година, у том случају је потребно три године стажа осигурања.

Признаје се само стаж за који су плаћени доприноси и не морате бити у радном односу, односно у осигурању, када поднесите захтев.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Провера уплате доприноса

? К. Т., Сремска Митровица: На који све начин запослени могу да провере да ли су им уплаћивани доприноси?

Одговор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање је омогућио грађанима Србије да брзо и лако дођу до података о стажу који су евидентирани у бази података Фонда ПИО. На шалтеру сваке филијале, службе и испоставе РФ ПИО, независно од места пребивалишта, грађани могу, уз увид у личну карту, на лицу места добити одштампано уверење се подацима који су унети у матичну евиденцију осигураника Фонда. Шалтери филијала ПИО раде сваког радног дана 8-15 часова, а услуга издавања листинга се не наплаћује.

Захтев за издавање уверења о подацима унетим у матичну евиденцију осигураника може се поднети и електронски преко интернет сајта РФ ПИО <https://www.pio.rs/>, коришћењем електронског сервиса Е-шалтер. Треба најпре обратити надлежну организаци-

ону јединицу којој се подноси захтев, као врста захтева бира се „подаци унети у матичну евиденцију“, а име захтева је „захтев за издавање уверења о подацима унетим у матичну евиденцију“.

Такође постоји могућност да грађани своје податке који су регистровани у матичној евиденцији провере и преко електронског сервиса који је доступан на сајту Фонда www.pio.rs, уз пин код.

Захтев за добијање пин кода подноси се на шалтеру било које филијале Фонда и службе филијале, уз достављање на увид личне карте и попуњеног обрасца захтева који се добија у шалтер сали филијале Фонда. Пин код може да се користи неограничено и трајно важи.

Уверење о подацима унетим у матичну евиденцију осигураника може да се добије и преко овлашћеног лица.

Потврда о степену инвалидитета

? Ј. П., Топола: Инвалидно лице сам и желео бих да се запослим, али ми потенцијални послодавци често траже потврду о степену инвалидитета. Како да добијем ову потврду од Фонда ПИО?

Одговор: Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом предвиђена је обавеза запошљавања особа са инвалидитетом за послодавце, а послодавци који ангажују особе са инвалидитетом могу очекивати одређене пореске олакшице. Ради утврђивања степена инвалидитета у смислу Закона о рехабилитацији

и запошљавању особа са инвалидитетом, потребно је да се обратите Националној служби за запошљавање као надлежној и распитате се о процедури и документацији коју је потребно приложити уз захтев, као и о повластицама које можете остварити на радном месту уколико се код Вас утврди одређени степен инвалидитета.

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ОБОЖАВАЛАЦ	ВРСТА ЦВЕЋА (МН.)	ИГРАТИ УЛОГЕ БЕЗ РЕЧИ	МИРЈАНА (ОДМИЛА)	ИМЕ ГЛУМИЦЕ БЕРГМАН	НАСУТИ ВОДУ У НЕШТО	ОТАЦ (СЛОВ.)	ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СИМБОЛ ЗА УРАН	МУЗИЧКА ПРАТЊА	ВРСТА ДРВЕТА, ТИСОВИНА	ГРАД И ПОКРАЈИНА У ГРЧКОЈ
РАСА, СОРТА								ДЕО ЛИЦА				
								ОЗНАКА ЗА ОБИМ				
ЈЕДНА МУЗИЧКА ОЗНАКА									ВОДЕНИ ВРТЛОГ			
									ВРСТА СПОРТИСТЕ			
ВРСТА ПОВРЋА								СЛИКАРСКА ЧЕТКИЦА				
								ИЗРАСЛИНА НА ПРСТУ				
СТАНОВНИЦИ ТАТАРСКЕ							ШАВ НА ЖЕНСКОЈ ЧАРАПИ				АМПЕР	
											ПИСАЦ, ЕРИХ МАРИЈА	
ЈЕЗЕРО У ФИНСКОЈ				ИНДУСТР. ТЕКСТИЛА			РАСПОРЕД САТИ					ВРСТА ОДЕЋЕ
				ВРСТА ПАПАГАЈА			НАРОДНИ ФРОНТ					
ЖЕНСКО ИМЕ										УЗВИК ВЕСЕЉА		
										ИСТОВЕТНИ		
ОСУШЕНА КОЛИДНА МАТЕРИЈА				НАДИМАК АУГУСТИНА УЈЕВИЋА	МУСЛ. ЖЕНСКО ИМЕ							
					РЕКА У РУСИЈИ							
СКИТАТИ БЕЗ ЦИЈА							ШТАМПА (ХРВ.)					
							ИМЕ ГЛУМ. ПАТИНА					
СТАРА ДРЖАВА АЗИЈЕ								ОСТАТАК НАКОН ЖЕТВЕ				
								ИТАЛИЈА				
СИМБОЛ ЗА ЦИЈАН			НАУКА О РАШЧЛА- ЊИВАЊУ									

ОСМОСМЕРКА

Све наведене појмове треба пронаћи у лику осмосмерке и прецртати их. На крају неће остати ни једно слободно слово.

АЛАТ,
АВАН,
АУТОМОБИЛИ,
АРАПИН,
БАЛОН,
КАПЕ,
КАШИКА,
КЛАТНО,
КОЊИ,
КРАТЕР,
КРАЦИ,
КРПЕЉ,
КУВАРИЦА,
ЛАКАТ,
ЛИБЕЛЕ,
ЛОНАЦ,
НОВАЦ,

К	Л	А	Т	Н	О	Л	А	Б	П
А	У	Т	О	М	О	Б	И	Л	И
П	Л	В	К	Н	А	П	А	И	С
Е	А	Б	А	Р	А	К	К	Б	Т
Ц	М	Ц	А	Р	А	П	У	Е	А
О	И	Т	А	Т	И	Т	Р	Л	К
Л	Р	Л	А	К	Е	Ц	Е	Е	И
И	А	Л	О	Л	Ш	К	А	Р	Ш
Т	А	Њ	И	Р	С	У	А	Р	А
С	И	П	А	Ћ	Љ	Е	П	Р	К

ОРЛИЋ,
ПИСТА,
ПУШКА,
ПИЛЕ,
РАКЕТА,
РИМА,
РУКА,
САЛАТА,
СИПА,
СКЕЛА,
СТИЛО,
ТАБЛА,
ТАЊИР,
ТАРАБА,
ШЕРПА.

Да ли сте знали ...

– да је Библија најпревођенија књига на свету? Доступна је на више од три хиљаде различитих језика.

Књиге „Пиноккио“, на пример, и Егзиперијев „Мали принц“ преведене су на око 300 језика, док је Агата Кристи ауторка чије се књиге највише преводе.

– да папа Фрања (84) твитује чак на девет језика, а његов шпански налог има највише пратилаца? Папу на Инстаграму прати око 7,5 милиона људи. Он друштвене мреже користи за слање важних порука, па је тако једном рекао да би и „Свети Петар да је данас жив сигурно слао поруке преко Твитера и електронске поште да би стигле у јавност...“

– да је енглески са око 380 милиона говорника тренутно четврти најраспрострањенији матерњи језик на свету (после кинеског, шпанског и хиндуа). Има статус лингва франка у многим деловима света (од латинског lingua franca, то је језик који увелико прелази границе земље у којој се говори), услед војног, економског, научног, политичког и културног утицаја Британске империје у 18. и 19. веку и још јачег глобалног утицаја САД током 20. века. Такође, то је језик који се, поред матерњег, најчешће учи у школама ширим света.

– да је Ирска једина земља где је изумрли језик јавни службени језик? Ирски језик данас скоро нико не говори. Сви Ирци у свакодневном говору користе енглески језик, али су обавезни да у школи уче ирски, као и да на њега преводе званична документа. Ирци се труде да оживе свој језик, али нажалост данас га (у свакодневном говору) употребљава свега 30-ак хиљада Ираца.

– да је земља са највише језика Папуа Нова Гвинеја, где се говори око 850 језика? У Европи је то Русија, где се процењује да постоји између 130 и 200 језика. Земља са највећим бројем језика у службеној употреби је Јужна Африка, са 11 језика.

– да појам диграфија означава коришћење два или више писама у оквиру једног језика? У српском језику (и већини језика који се говоре у државама насталим на простору бивше СФРЈ) користе се латиница и ћирилица. Такође, веома је занимљиво да без напора можемо читати текстове који у себи имају комбинацију оба писма истовремено (пример на слици).

Bez namere da ulazim u polemiku. Реците detetu да је privilegovano јер припада народу чији је мозак sposoban да користи два pisma simultano. Нисте имали проблем да ово pročitate?

Лековите летње мисли

Лети наше девизе (с)лете на морске обале.

Од сталних попушта за летовање, попустили су ми живци.

У лето је топлије, па новац пре испари!

Јадран ме зове, али сам, у последње време, нешто глуп.

Пао сам с коња на магарца. Са мора на село!

Душан Старчевић

Хладовина

Еколози граде куле у загађеном ваздуху.

Хладовина је наше идеално место за живот под капом небеском.

Ђаво ми не да мира. Он никад није за договор.

Да нисмо ушли у историју, она се никад не би понављала.

Провукли смо се некако кроз решетке, али сито има много ситније рупе.

Једном се живи, а до смрти се више пута умире.

Милен Миливојевић

Тезгарење

О себи говорим све најбоље. Ваљда ја себе најбоље познајем!

Нисам столар, али тезгарим.

Човек, то је трагање за мером.

Будите своји. Поклањајте другима!

Писци су баштовани језика.

Човек се крије међу људима. Утолико га је теже пронаћи.

Радмило Мићковић

Живанизми

Ако је узрок почињене глупости незнање, мудрост је драгуљ за којим вреди трагати.

Ако немају савести они који краду, где је нама савест док их гледамо и ћутимо.

Беда човека затиче на спавању.

Бог је у срцима верника, у мислима освајача и у нади немоћних.

Богати своје богатство виде у бројности сиротиње која их окружује.

Живан С. Филиповић

Брод у боци

Без обзира на штрајк поштара, плаве коверте и даље функционишу.

Добро се добрим враћа. Памти па врати.

Уживам у седамдесетим. Сећам их се.

Да имам путера на глави, ја бих га намазао на хлеб.

Брод је потонуо у боци.

Зоран Т. Поповић

Сумњиво лице

Неки се шале на сопствени рачун, јер на туђи не смеју!

Он је сумњиво лице! Редовно плаћа све рачуне.

Олимпијске игре са задовољством гледа, а да потрчи, никако му се не да.

Слабо му објављују афоризме. Мора да су добри!

Памет се слабо плаћа. Зато прави глупости.

Он је човек старог кова. Никад не одустаје од својих снова.

Невен Шијаков